

KOLME- JA ENAMALAPSELISTE PEREDE UURING

Ülevaade küsitlusest

SISUKORD

Sisukord	2
SISSEJUHATUS	4
METOODIKA KIRJELDUS.....	5
Valim.....	5
Küsitlus	5
Andmetöötlus ja valimivea hinnang	7
Teostajad.....	7
TULEMUSED	8
1 Perekonna koosseis	8
1.1 Täiskasvanud pereliikmed	8
1.2 Lapsed	14
2 Hinnangud oma eluasemele	16
2.1 Eluaseme kirjeldus.....	16
2.2 Rahulolu eluasemega	19
2.3 Kulud eluasemele	19
3 Suhtumine perekonda ja lastesaamist puudutavatesse teemadesse	21
3.1 Plaanid tulevikus lapsi saada	21
3.2 Põhimõtted ja põhjused lastesaamiseks	22
3.3 Laste sündi takistavad ja edasilükkavad tegurid	27
4 Hinnangud riiklikele sotsiaal- ja perepoliitilistele meetmetele	30
4.1 Perepoliitika ja peretoetused	30
4.2 Peredele suunatud teenuste kasutamine ning hinnangud nendele	33
5 Töö ja pereelu ühildamine	38
5.1 Lastehoid	38
5.2 Töö ja perekond	39
6 Majanduslik olukord ja võimalused.....	44

6.1	Sissetulekuallikad ja hinnang majanduslikule olukorrale	44
6.2	Majanduslikud võimalused	47
6.3	Perekonna vajadused	50

SISSEJUHATUS

Ajavahemikul 01.12.2005 - 17.02. 2006 viis uuringukeskus Faktum läbi kolme- ja enamalapseliste perede uuringu. Küsitlusmeetodina kasutati näost-näku intervjuud vastajate kodudes.

Uuringu peamiseks eesmärgideks oli:

- Paljulapseliste perede olukorra kaardistamine nii tagasivaateliselt kui ka praegust hetke silmas pidades;
- Saada ülevaade paljulapseliste perede majanduslikest vajadustest/võimalustest ja sissetulekutest;
- Selgitada välja paljulapseliste perede suhtumine perepoliitika olemusse ja vajalikkusesse ning hinnangud peretoetuste ja -teenuste piisavusele;

Antud uuringuaruanne sisaldab metodika kirjeldust ja küsitluse põhitulemusi. Aruande lisas on esitatud andmetabelid ja küsimustik.

METOODIKA KIRJELDUS

Valim

Valimi koostamise aluseks oli Sotsiaalkindlustusameti poolt välja antud peretoetuste saajate nimekiri koos kontaktandmetega. Vastajatega oli eelnevalt ühendust võtnud sotsiaalministeerium, kellele laekunud tagasisidekirjad olid aluseks lõpliku valimi koostamiseks. Oma nõusoleku andnud vastajate aadressid jagati valimipunktideks ning kokku jagunesid vastajad 185 valimipunkti vahel. Planeeritud valim oli 900 vastajat.

Laste arvu järgi jaguneb lõplik valim järgmiselt:

- Kolmelapseline pere – 306 vastajat;
- 4-5-lapseline pere – 450 vastajat;
- 6- ja enamalapseline pere – 205 vastajat.

Küsitlus

Küsitlusmeetodiks oli näost-näku intervjuu vastaja kodudes. Kuna küsitlejal olid olemas vastajate kontaktandmed, siis võeti vastajaga ühendust ja lepiti temaga kokku sobiv aeg ja koht intervjuu läbiviimiseks.

Küsitlusperiood kestis 09.01 – 02.02.2006. Ankeete laekus tagasi 969, neist korrektselt täidetuid 963, mis jäi ka lõplikuks valimi suuruseks.

Kokku osales uuringu läbiviimisel 76 Uuringukeskus Faktum küsitlejat, kes olid eelnevalt läbinud koolituse ja lisaks saanud juhised antud uuringu spetsiifika kohta.

Pärast küsitluse lõppu, kontrollimaks küsitlustöö kvaliteeti, saadeti välja 47 tagasisidekirja vastajatele, millest laekus tagasi 28 kirja. Kirjades paluti valimis olnud isikutel öelda, kas nende juures on küsitleja käinud, kas küsitleja on enda isiku ja uuringufirma tutvustamisel käitunud korrektselt ning eeskirjajärgselt, samuti vorm, kuid viidi läbi küsitlus (kas küsitleja küsis küsimusi ja märkis

vastuseid, jättis ankeedi iseseisvaks täitmiseks jne). Kõikidest tagasisidekirjadest selgus, et intervjuu oli läbi viidud, etteheiteid ei olnud ka küsitleja korrektsusel enda tutvustamisel, kõikidel juhtudel tutvustas küsitleja ennast ja uuringufirmat nimeliselt, enamikele anti ka firmat tutvustav visiitkiri, kuhu oli märgitud ka küsitleja nimi. Küsitluses vastati suuliselt, küsitleja märkis vastused ankeeti, mis oli korrektne teguviis. Kirjadesse lisati ka kommentaare, mis valdavalt olid positiivsed, oldi rahul küsitleja tööga, viisakuse, korrektsusega, asjatundlikkusega küsimuste lahtiselgitamisega jne. Ühel juhul arvati, et küsitleja võiks olla natuke elavam ning ühel vastajatest oli esinenud probleeme küsimustest arusaamisega, ka arvas üks vastajatest, et küsitlus oli koostatud liiga keeruliselt. Tunti huvi ka küsitluse tulemuste kohta.

Mõne vastajaga suheldi jooksvalt ka telefoni teel, mis tähendas seda, et vastajad ise võtsid ühendust uuringufirmaga, saamaks kindlust, kas nendega suhelnud küsitleja on tõepoolest firma juures ametis. Samuti helistasid mõnel juhul küsitlejad intervjuueeritava juurest uuringufirmasse, et anda informatsiooni vastajale mingis küsimuses (näiteks info lasterikaste perede organisatsioonide kohta).

Ankeet hõlmas ka küsitleja tagasiside osa, kus küsiti küsimusi intervjuu käigu kohta, selle toimumise koha jne kohta.

84% juhtudest viidi intervjuu läbi vastaja kodus, 16% väljaspool kodu. Intervjuu kulgu hinnati pigem hästi, 88% juhtudest märkis küsitleja, et vastaja vastas meelsasti küsimustele. 9% juhtudest tuli ette olukorda, kus vastaja vastas üldiselt meelsasti, kuid mõningate küsimuste puhul ei soovitud vastust anda. 3% intervjuudest kulgesid pigem raskelt, vastaja tundis end intervjuu ajal ebamugavalt, vastas lakooniliselt ning soovis intervjuu kiiret lõpule jõudmist.

Täpselt pooltel juhtudest vastas vastaja üksinda ning intervjuu käigu ajal ei viibinud vastaja juures kedagi pereliikmetest ega muudest isikutest. 34% juhtudest viibisid vastaja juures tema lapsed ning viiendikul juhtudest abikaasa või elukaaslane. Muud täiskasvanud isikud või täiskasvanud pereliikmed viibisid intervjuu juures 4% juhtudest.

Valdavalt arvasid vastajad, et hoolimata sellest, et intervjuu juures viibis teisi isikuid, ei mõjutanud need vastaja antud vastuseid, nii arvati 64% intervjuude puhul. 31% juhtudest võisid juuresviibinud isikud mõjutada vähesel määral küsitluses antud vastuseid ning 5% mõjutasid teised isikud oluliselt vastuseid.

68% juhtudest arvas küsitleja, et vastajal ei olnud enamike küsimuste puhul raskusi küsimustest arusaamisel. 26% juhtudest vajas vastaja mõnede küsimuste puhul täiendavat selgitamist. 6% vastajatest tuli mitmeid küsimusi sageli selgitada.

Andmetöötlus ja valimivea hinnang

Uuringutulemuste töötlemisel kasutati andmetöötluspaketti SPSS.

Järgnevas tabelis 1 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1. Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Teostajad

Uuringu eri etappides osalesid:

Tellijapoolne kontaktisik -

Andra Reinomägi

Valim -

Marje Sepp

Programmeerimine ja andmetöötlus -

Marii Paškov, Piret Kello, Kadri Suits

Aruanne -

Kadri Suits

Kontaktandmed -

OÜ Uuringukeskus Faktum
Pärnu mnt 19, Tallinn 10141
info@faktum-ariko.ee
tel. 6684530

TULEMUSED

1 Perekonna koosseis

1.1 Täiskasvanud pereliikmed

Valimisse kuuluvatest leibkondadest 18% puhul kasvatab lapsi üks vanem ning 82% perekondades on olemas kaks vanemat (hooldajat). Kolmveerandis kahe vanemaga leibkondadest oli vanemate kooseluvormiks registreeritud abielu, veerand kahe vanemaga perekondadest elasid koos registreerimata.

96% juhtudest oli vastaja puhul tegemist peres kasvavate laste emaga. 4% oli vastajaks isa ning 1% meessoost hooldaja/eestkostja. Peredest, kus lapsi kasvatab kaks vanemat, 91% oli teine vanema/hooldaja näol tegemist laste isaga. 7% kahe vanemaga peredest oli tegemist ema elukaaslasega ning, 4% laste ema. 1% juhtudest oli teiseks vanemaks hooldajaks isa elukaaslane ning 1% juhtudest laste naissoost hooldaja/eestkostja.

Veerandil vastanutest oli kõrgeimaks haridustasemeks keskharidus. 18% omasid põhiharidust. Kõrgharidusega vastajaid oli valimis umbes kümnendik. Peredes, kus lapsi kasvatas kaks vanemat, oli mõnevõrra üle viiendiku vastanute puhul teise vanema kõrgeimaks haridustasemeks keskharidus (22%). 19% puhul oli kahe vanemaga leibkondades teisel vanemal kõrgeimaks haridustasemeks põhiharidus ning teisel vanemal/hooldajal oli kõrgharidus 9% kahe vanemaga leibkondadest.

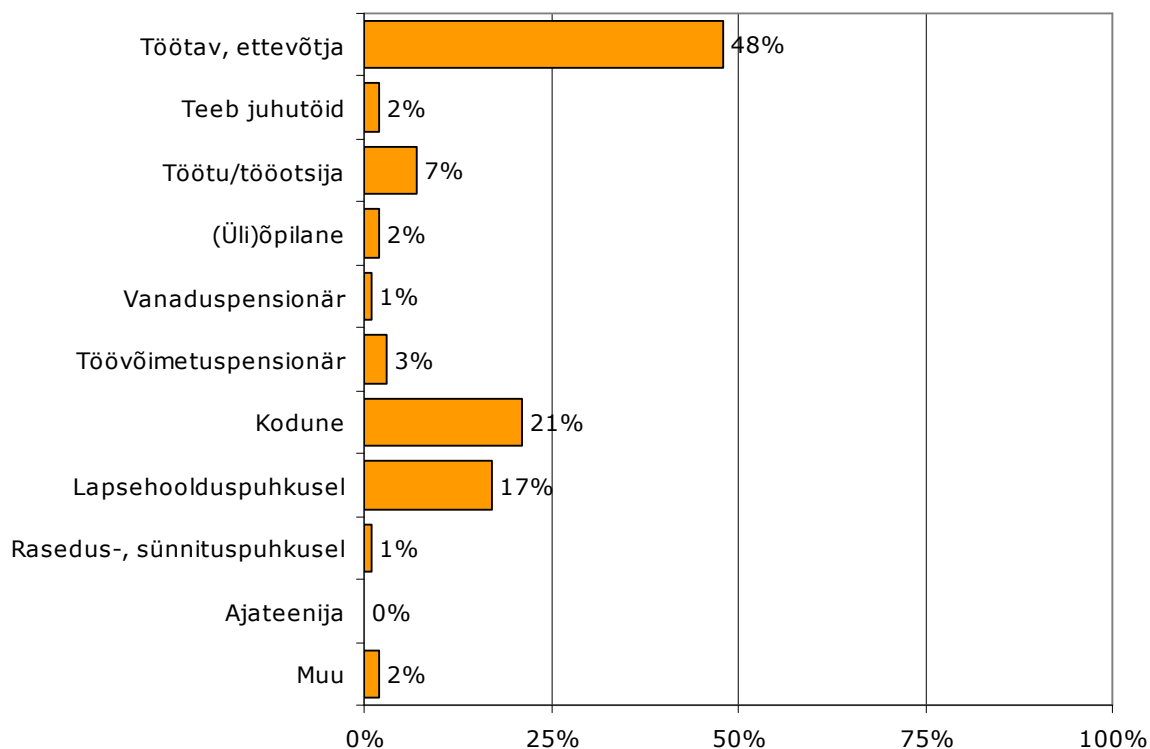
15% vastanutest omas praegusest leibkonnast väljaspool elavaid varasematest kooseludest või väljaspool kooselu sündinud lapsi. Peaaegu kõik neist vastajatest suhtlesid lastega kas siis sageli või vahetevahel (95%). Majanduslikult toetab neid oluliselt 39% vastanutest ning vähesel määral 34%.

Peredes, kus lapsi kasvatab kaks vanemat või hooldajat, 19% juhul on teisel vanemal praegusest leibkonnast eraldielavaid lapsi, kes on sündinud varasematest kooseludest või väljaspool kooselu. 80% nendest suhtleb lastega sageli või vahetevahel ning 20% ei suhtle üldse. 59% juhtudest toetab teine vanem/hooldaja väljaspool leibkonda elavaid lapsi kas oluliselt või vähesel määral. 41% seda ei tee.

Ülevaate vastaja peamisest staatusesist annab järgmine joonis. Peaaegu pooled vastajatest määratlesid ennast töötavana või ettevõtjana. Ligikaudu viiendik on kodused ning 17% lapsehoolduspuhkusel (on enne töötanud).

79% peredest, kus lapsi kasvatatakse kaks vanemat või hooldajat, 79% määratleb teise vanema kui töötava või ettevõtja. Ülejäänud valikud on teise vanema puhul tagasihoidlikumalt esindatud ega ületa esinemissageduselt 6%.

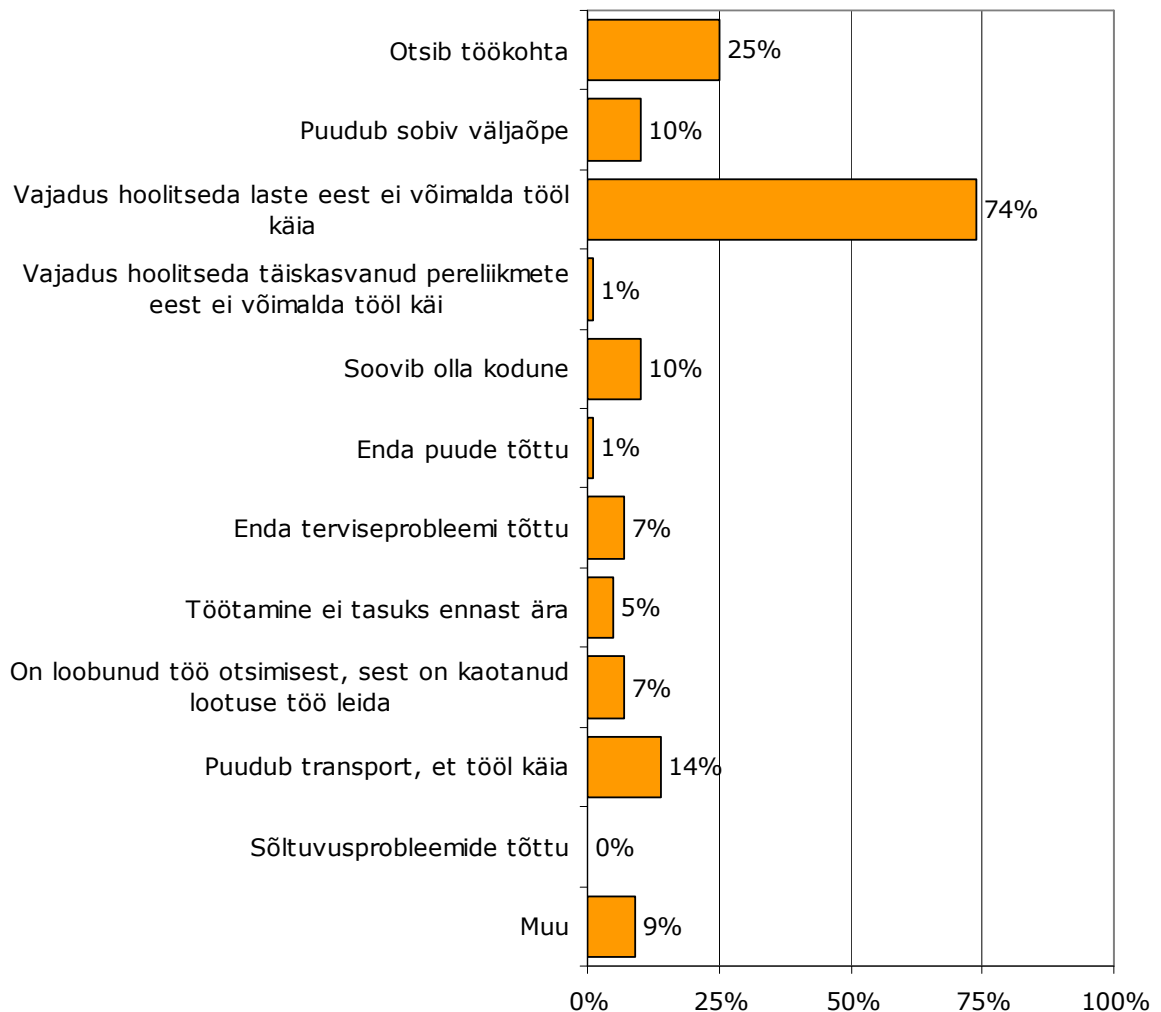
Joonis 1. Vastaja peamine staatus (% kõikidest vastanutest)

Vastajatelt, kes hetkel on hetkel töötud/tööotsijad, juhutööde tegijad või kodused, küsiti ka, mis põhjusel ei tööta nad hetkel püsivalt. Ülevaate põhjustest annab järgnev joonis. Ligi kolmveerandi vastanute puhul, kes hetkel püsivalt ei tööta, on selleks põhjuseks vajadus hoolitseda laste eest, mis ei võimalda hetkel tööl käia. Veerand vastanutest, kes hetkel ei tööta püsivalt, toovad põhjenduseks selle, et tegelevad töökohta otsimiseks. 14% on probleemiks transpordi puudumine, mis ei võimalda tööl käia.

Peredes, kus on kaks vanemat/hooldajat ning kus teine vanem ei ole püsivalt tööl, tõid 45% vastajatest selle põhjuseks asjaolu, et teine vanem otsib töökohta. 21% puhul oli probleemiks transpordi puudumine ning 20% ei võimaldanud laste eest hoolitsemise vajadus püsivalt tööl käia.

Joonis 2. Põhjused, miks ei käi vastaja hetkel püsivalt tööl (% vastajatest, kes on teevad juhutöid, on töötud/tööotsijad või kodused)

Tööturu koolitustel on käinud ligikaudu veerand vastajatest, kes ei tööta hetkel püsivalt. Ligikaudu pooled (48%) leiavad, et koolitusel osalemine on parandanud võimalust leida tööd. 43% leiab, et pigem või üldse ei ole koolitus teinud töö leidmist lihtsamaks.

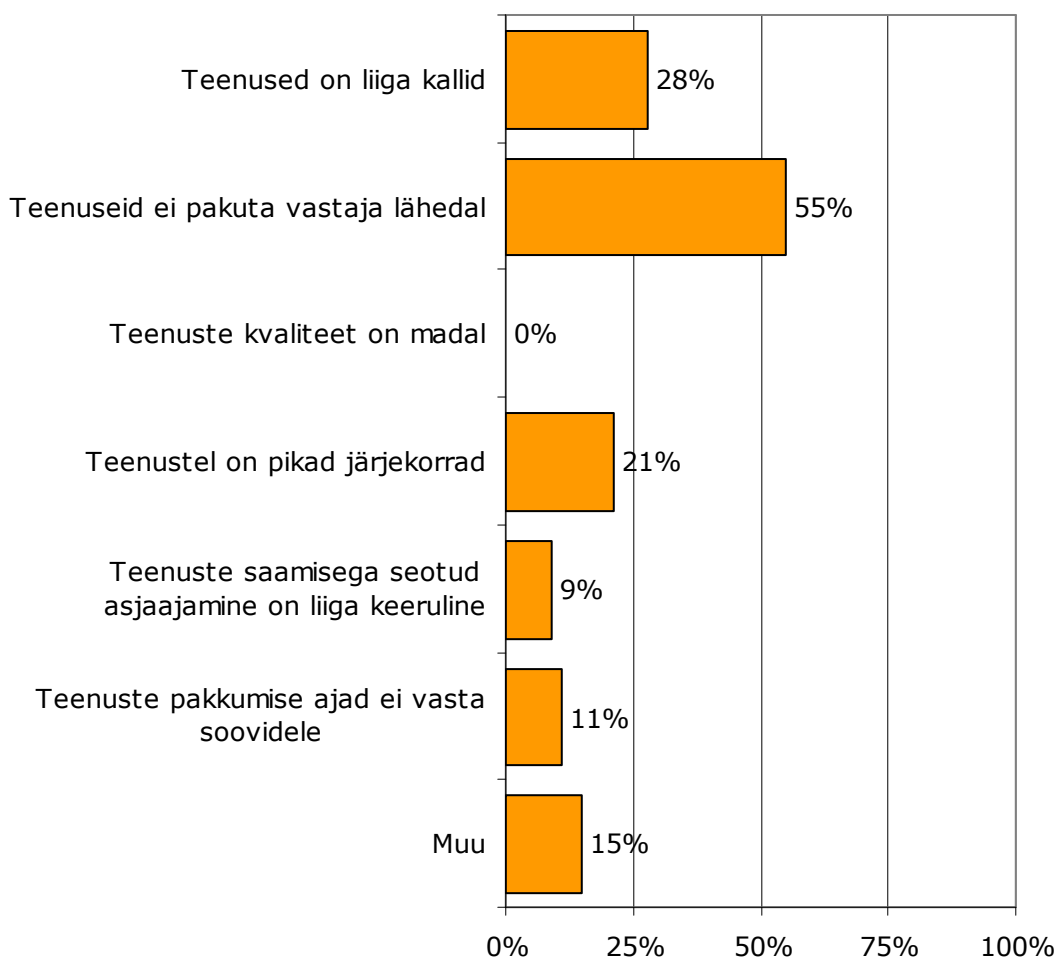
Teise vanema puhul on tööturu koolitusel osalenud viiendik hetkel püsivalt mittetöötavatest. 50% puhul leiavad vastajad, et teise vanema võimalused tööd leida on paranenud peale koolitust ning 45% arvab, et koolituse läbimine ei ole teise vanema jaoks lihtsustanud töö leidmist.

Püsivalt mittetöötavatest vastajatest 37% saaks asuda tööle järgmise kahe nädala jooksul, eeldusel, et neile pakutaks püsivat tööd. 54% arvab, et siiski ei oleks võimalik tööle asuda. Teise vanema puhul on asjalood natuke erinevad. 68% vastajatest arvab, et teine vanem saaks asuda järgmise kahe nädala jooksul tööle, kui talle pakutaks tööd.

Vastajad, kes hetkel püsivalt tööl ei käi ning ei saaks ka järgneva kahe nädala jooksul tööle asuda, pidid täpsustama põhjuseid, miks ei ole see nende jaoks võimalik. 84% vastanute jaoks seisnes see põhjus selles, et laste eest hoolitsemine ei võimalda neil püsivalt tööle minna. Nendel vastajatel paluti jällegi omakorda täpsustada, kas siis, kui hooldamisteenused oleksid kättesaadavad, vastaja läheks tööle. 42% vastajatest, kes hetkel ei käi tööl ning ei saaks järgmise kahe nädala jooksul tööle asuda laste hooldamise vajaduse tõttu, läheks hooldamisteenuste olemasolu ja kättesaadavuse korral tööle. 54% ei läheks ka siis tööle, kui hooldamisteenused oleksid kättesaadavad.

Peamised põhjused, miks hooldamisteenused ei ole mittetöötavate vastajate, kes ei saaks laste hooldamise vajaduse tõttu järgmise kahe nädala jooksul tööle asuda, jaoks kättesaadavad, on toodud järgneval joonisel.

Joonis 3. Põhjused, miks hooldamisteenused ei ole perele kättesaadavad (% vastajatest, kes ei käi hetkel püsivalt tööl ning ei saaks järgmise kahe nädala jooksul tööle asuda laste hooldamise vajaduse tõttu)

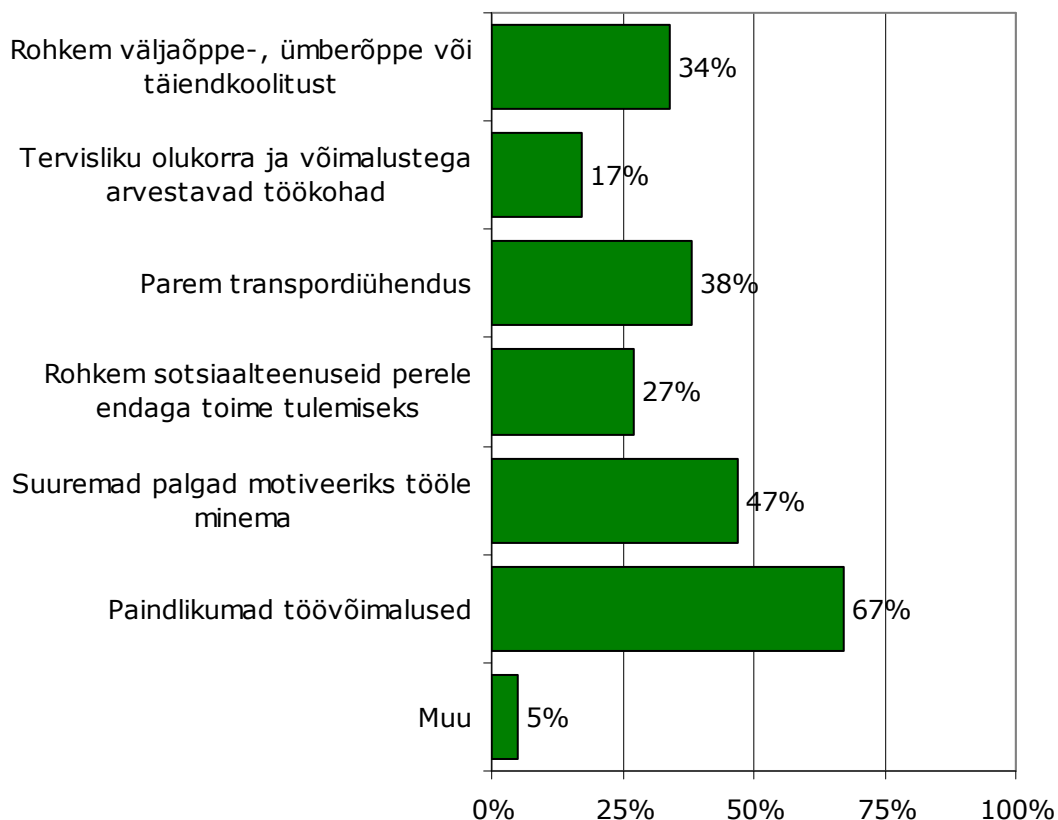

Suurimaks probleemiks vastajate jaoks on see, et hooldamisteenuseid ei pakuta nende lähedal – selle on välja toonud 55% vastajatest. 28% leiab, et teenused on liiga kallid ning 21% jaoks seisneb probleem selles, et teenustel on pikad järjekorrad.

Vastajatelt, kes hetkel ei tööta püsivalt, küsiti ka, mis nende arvates aitaks parandada võimalust leida töö. 67% vastajatest, kes hetkel ei tööta püsivalt, arvab, et paindlikumad töövõimalused aitaksid kaasa nende töö leidmisele. 47% jaoks oleksid suuremad palgad motiveeriks tööd leidma.

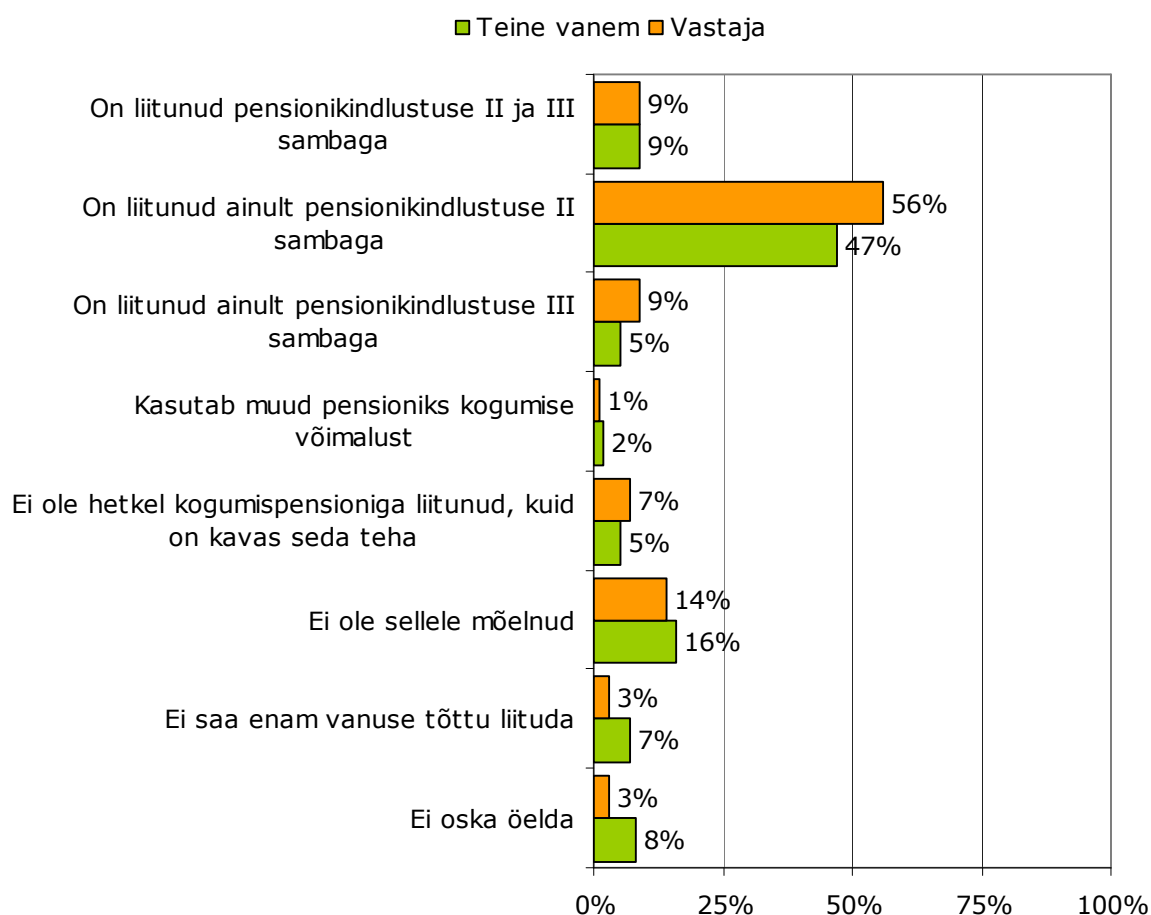
Teise vanema puhul tuuakse peamiselt välja suuremad palgad, mis motiveeriks tööd otsima (61%) ning parema transpordiühenduse olemasolu, mis võimaldaks teisel vanemal tööd leida (42%)

Joonis 4. Mis aitaks vastajal tööd leida (% vastajatest, kes hetkel ei käi püsivalt tööl)

Vastajatelt küsiti nii nende enda ning kahe vanemaga leibkonnas ka teise vanema kohta, milliseid samme on astunud oma pensioni kindlustamiseks. Valdavalt on liitunud pensionikindlustuse II sambaga (56% vastajatest ning 47% teiste vanemate hulgast). Täpsema ülevaate annab järgnev joonis.

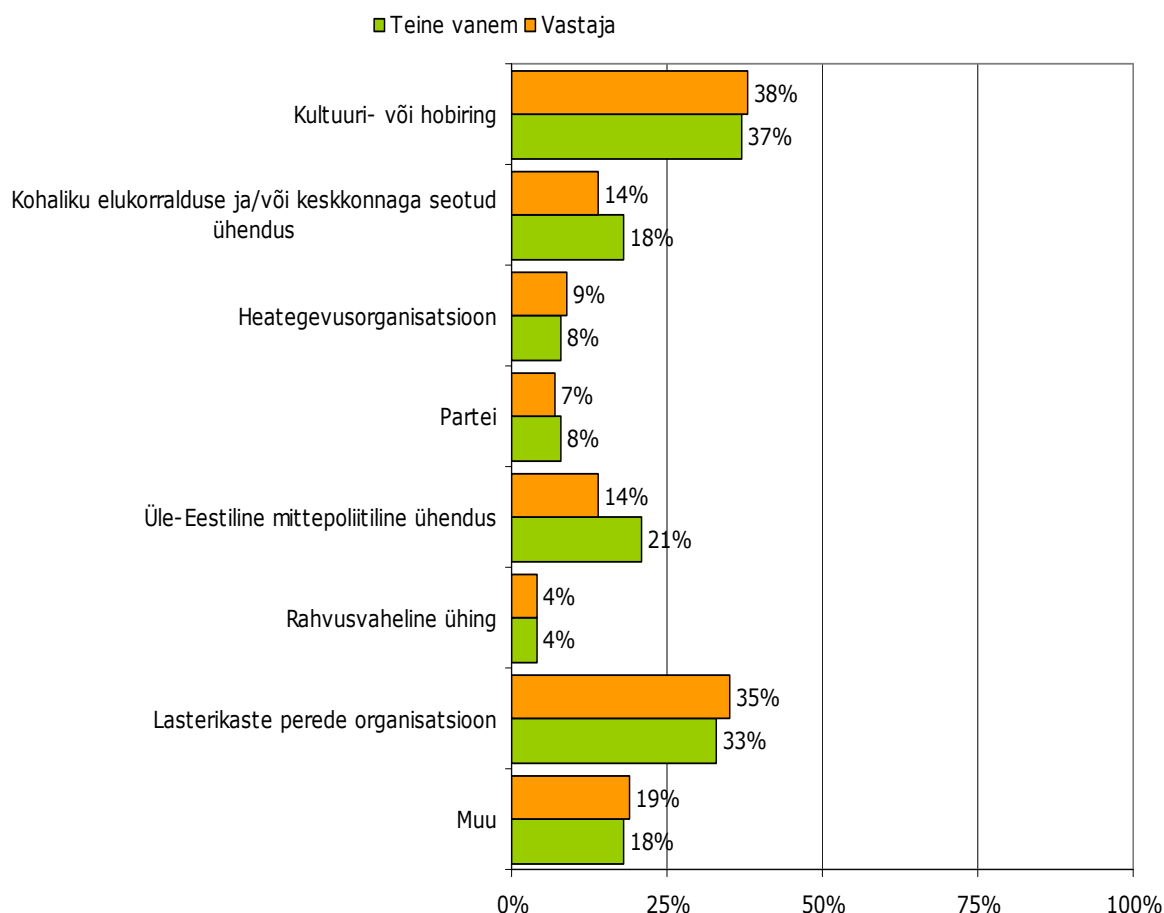
Joonis 5. Pensioni kindlustamiseks astunud sammud (% kõikidest vastajatest või peredest, kus lapsi kasvatab kaks vanemat)

Mõnes ringis või ühenduses on tegev 36% vastajatest ning kahe vanemaga leibkondade hulgast 27% osaleb ka teine vanem mõne organisatsiooni tegevuses. Vastajatelt, kes osalevad ise või osaleb teine vanem mõne ühenduse tegevuses, paluti täpsustada, millise organisatsiooniga on tegemist.

Üldülevaate vastaja ja teise vanema organisatsioonilisest kuuluvusest annab järgmine joonis.

Joonis 6. Perede organisatsiooniline kuuluvus (% kõikidest vastajatest või peredest, kus lapsi kasvatab kaks vanemat)

1.2 Lapsed

Laste arvu tunnus on arvutatud ankeedis esitatud küsimuste B001, B002, B003 põhjal, mis võimaldab kokku liita, mitu last elab bioloogilist või lapsendatud, hooldusel/eestkostel olevat või lapse last elab hetkel vastaja leibkonnas. Selle alusel jagunevad vastajad järgmiselt:

- 3 last – 32% vastanutest;
- 4-5 last – 47% vastanutest;
- 6 ja enam last – 21% vastanutest.

Järgnevalt on antud üldülevaade sellest, kuidas toimisid vanemad laste peale laste sündi.

Suurima osa vastanute puhul oli ema peale esimese lapse sündi kodus kuni järgmise lapse sünnini, nii kõikide laste puhul ligikaudu kolmandik vastanutest 36%. Mõnevõrra alla viiendiku vastanutest oli kodus alla aasta peale lapse sündi ning asus siis tööle.

Vastajatel, kelle peres ema ei läinud peale lapse sündi tööle, paluti täpsustada, miks see nii oli ning valdavalt toodi põhjuseks vajadus hoolitseda lapse eest (ca 85% kõikide laste puhul). Lapsega kodusolemise kõrvalt üldiselt ema ei tegelenud töötamisega umbes 80%).

Koduste emade puhul hoidis esimest last valdavalt ema ise või partner (umbes 80%). Ligikaudu kümnendikul juhtudest hoidsid last ka vanavanemad.

Emade puhul, kes peale esimese lapse sündi asusid tööle või õppima, umbes 90% läks tööle ja umbes 10% asus õppima. Emade puhul, kes asusid tööle, läksid suuremal osal juhtudest tagasi oma endisele töökohale, ligikaudu kolmandik otsis omale uue töökoha. Tööaeg nädalas oli valdavalt 40 tundi nädalas, millest võib järeldada, et suurem osa emadest hakkas tööle täiskohaga. Töövormi osas valdavalt tehti tööd kohapeal.

Ligikaudu pooltel juhtudest hoidsid vanavanemad last peale ühe või mõlema vanema tööle või õppima asumist. Ligikaudu veerandil juhtudest läks laps lasteaeda ja veerandi puhul hoidis partner kodus last.

Isa ei olnud enamike vastajate puhul peale esimese lapse sündi kodus, vaid käis tööl (umbes 90%).

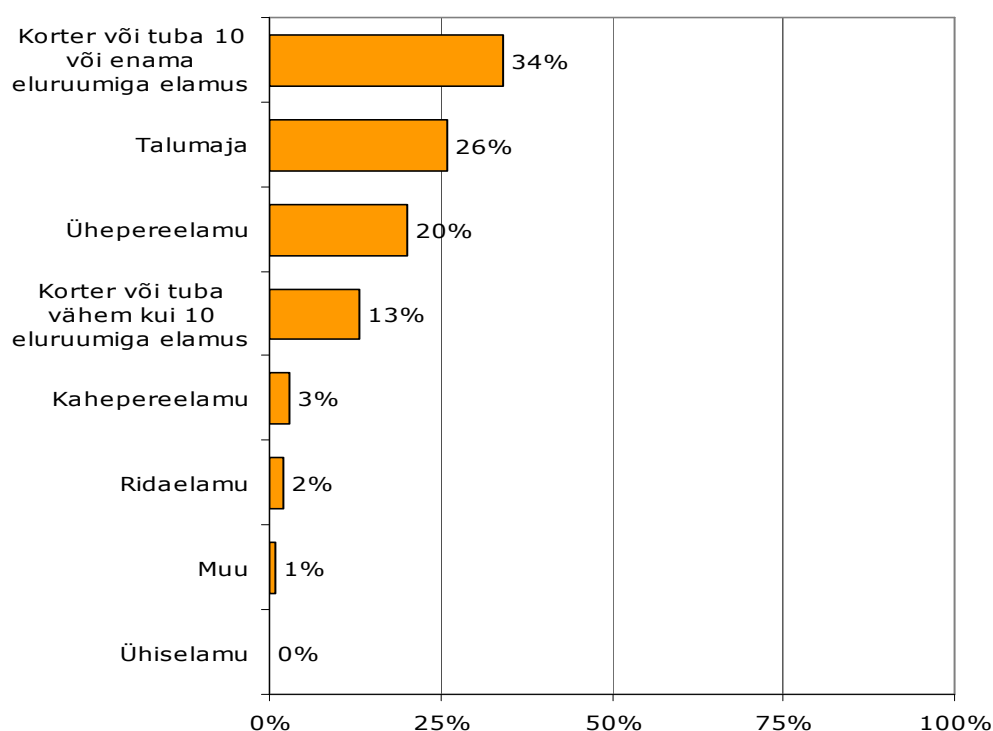
2 Hinnangud oma eluasemele

2.1 Eluaseme kirjeldus

Eluasemetingimusi puudutavas ankeedi osas paluti vastajatel nii kirjeldada oma eluaset kui ka anda omapoolne hinnang eluasemetingimustele.

Valdavalt on vastajate praeguseks eluasemeks korter või tuba 10 või enama eluruumiga elamus, mille on märkinud eluasemeks 34% vastanutest. 26% vastanutest elab talumajas ning 20% ühepereelamus. Ülevaate vastajate praeguse eluaseme tüübist annab järgnev joonis.

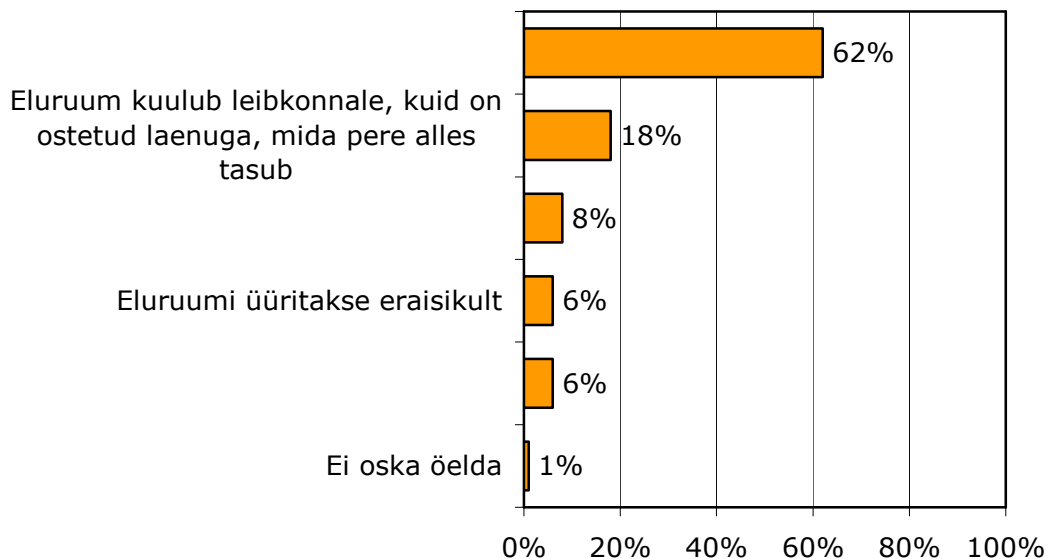
Joonis 7. Eluaseme tüüpide jagunemine (% kõikidest vastanutest)

Vastajatel paluti ka öelda, millal on nende praegune eluase ehitatud. Ligikaudu kolmandiku vastanute eluase on ehitatud enne 1946. aastat (30%). 17% vastajatest elab eluasemel, mis on ehitatud 1971-1980. aastatel ning samuti 17% vastanute eluase on ehitatud 1981-1990. aastatel. 13% vastajatest elab majas, mis on ehitatud 1961-1970. aastatel.

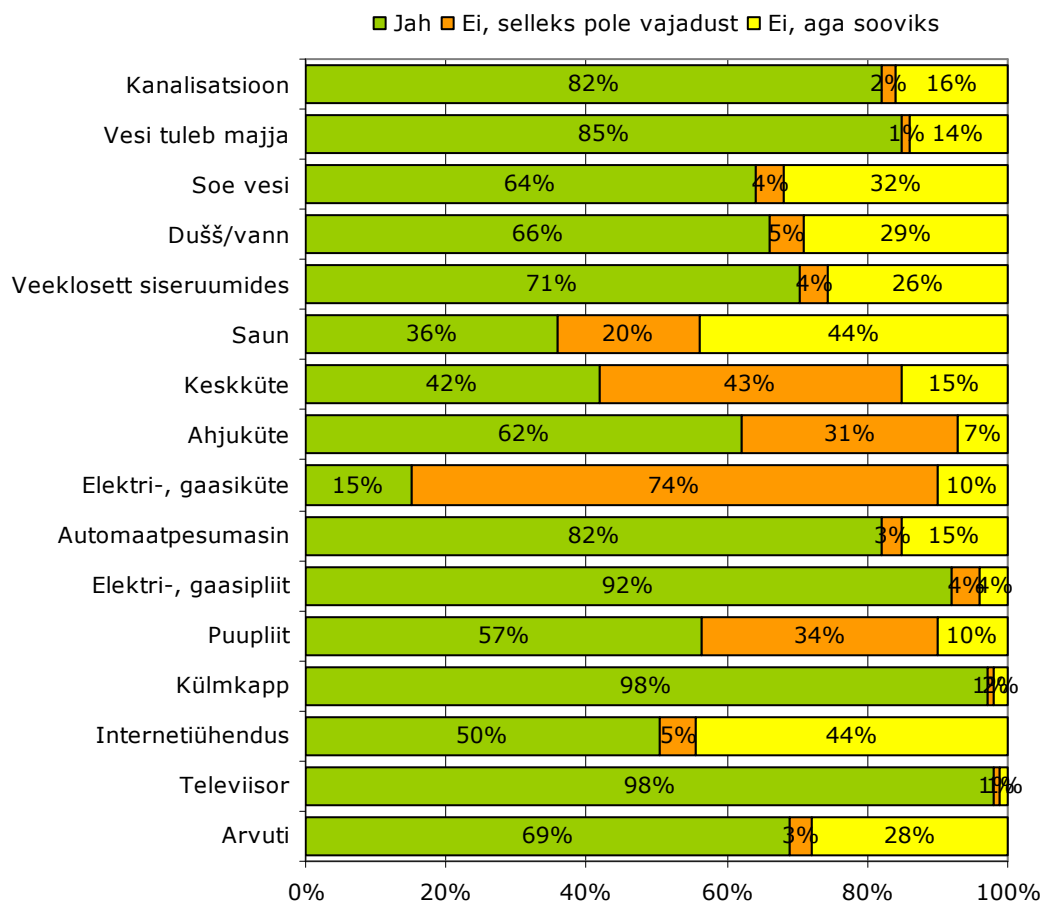
62% juhtudest kuulub praegune eluruum leibkonnale või mõnele selle liikmetest. 18% vastajate leibkond on eluruumi omanik, kuid see on ostetud laenuga, mida pere alles tasub. Muud omandivormid on harvemini esindatud ning nende esinemissagedus ei ületa 10%.

Joonis 8. Vastajate omandisuhe eluruumi (% kõikidest vastajatest)

Vastajatele loeti ette nimekiri erinevatest hüvedest ja mugavustest ning paluti öelda, kas need kuuluvad nende eluruumi juurde ning kui ei, siis kas seda soovitakse või ei peeta vajalikuks. Valdavalt on vastajatel olemas järgmised hüved: televiisor (98%), külmkapp (98%), elektri-, gaasipliit (92%), majjatulev vesi (85%), kanalisatsioon (82%) ja automaatpesumasin (82%). Kõige ebavajalikumaks peetakse elektri- ja gaasikütet – seda ei ole, aga ei pea ka vajalikuks 74% vastanutest. Kõige rohkem soovitakse omale sauna ning internetiühendust (mõlemal juhul 44% vastanutest).

Joonis 9. Hüvede ja mugavuste olemasolu eluruumis (% kõikidest vastanutest)

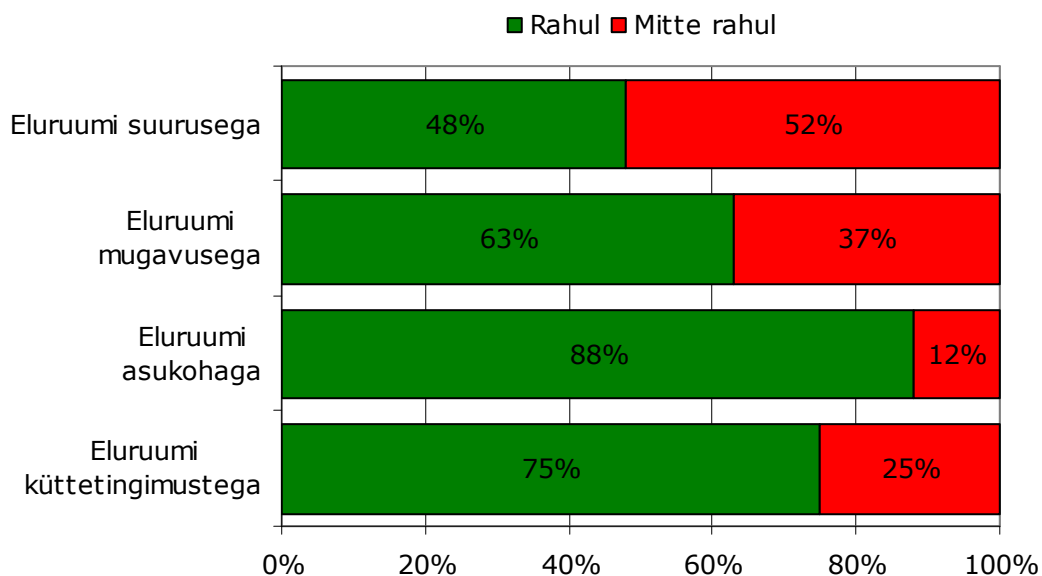
Peaaegu kahe kolmandiku vastanute arvates vajab nende eluruum põhjalikku kapitaalremonti – nii väitis 60% vastanutest. 32% vastajate eluruum vajab nende hinnangul väiksemaid remonditöid. Vaid 8% kõikidest vastanutest on arvamusel, et nende eluruum ei vaja üldse remonti. Märkimisväärne on ka asjaolu, mille kohaselt leibkondadest, kus on kasvamas 6 või rohkem last, 74% hindab oma eluruumi põhjalikku kapitaalremonti vajavaks, nende perede hulgast kõigest 3% arvab, et nende eluase ei vaja üldse remonti.

2.2 Rahulolu eluasemega

Hindamaks rahulolu praeguse eluasemega, paluti vastajatel hinnata erinevaid eluruumiga seotud tegureid. Jooniselt võib näha, et kõige vähem ollakse rahul eluruumi suurusega – 48% on sellega rahul ning 52% ei ole rahul. Kui võrrelda omavahel rahulolu eluruumi suurusega erineva suurusega leibkondade lõikes, siis ootuspäraselt ollakse kõige vähem eluruumi suurusega rahul peredes, kus kasvamas 6 või rohkem last – 42% leiab, et on praeguse eluaseme suurusega rahul. Mõnevõrra madalam on rahulolu eluruumi suurusega vene/muu emakeelega leibkondades, kus samuti 39% on praeguse eluruumi suurusega rahul.

Nimetatud tegurite hulgast ollakse kõige rohkem rahul eluruumi asukohaga – 88% vastanutest väidab end sellega rahul olevat.

Joonis 10. Rahulolu eluasemega seotud teguritega

2.3 Kulud eluasemele

Eluasemele tehtavate kulutuste osas paluti vastajatel hinnata kolme liiki kulutusi: esmalt kas neid esineb või mitte ning teiseks kuidas on tulnud toime nende tasumisega ning kas on esinenud probleeme.

- 1) Kommunaalmaksete tasumine – kulutusi kommunaalmaksetele eksisteerib 86% vastajatest. Nende hulgast, kellel need kulud eksisteerivad, 64% on tulnud alati õigeaegselt maksete tasumisega toime. 26% vastajatest, kellel eksisteerib kommunaalmakseid, on jäänud need tasumata 1-3 kuud ning 10% kauemaks kui 3 kuud.
- 2) Üüri tasumine omanikule – need kulutused on olemas 18% vastanutest. 65% vastanutest, kes maksavad omanikule üüri eluaseme eest, on saanud maksete tasumisega toime õigeaegselt. 21% on jätnud üüri omanikule tasumata 1-3 kuuks ning 14% kauemaks kui 3 kuuks.
- 3) Eluasemelaenu tasumine – kulutusi eluasemelaenule eksisteerib 23% vastanutest. 92% eluasemelaenu maksvatest vastajatest on sellega toime tulnud alati õigeaegselt. 6% on viivitanud maksetega 1-3 kuud ning 2% rohkem kui 3 kuud.

3 Suhtumine perekonda ja lastesaamist puudutavatesse teemadesse

3.1 Plaanid tulevikus lapsi saada

Käesolevas ankeedi osas uuriti vastajatelt nende ettekujutuse kohta tulevikuplaanide kohta, valmisoleku kohta saada veel lapsi või võtta peresse kasulaps. Samuti hinnati erinevaid perekonda kui institutsiooni puudutavaid väiteid ning põhimõtteid.

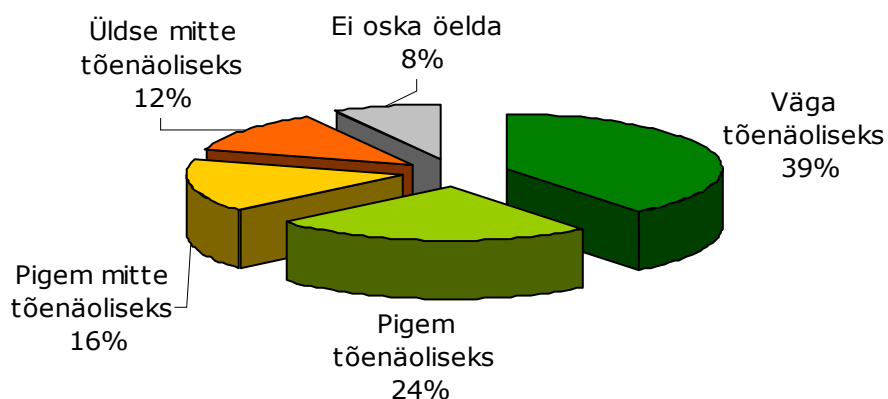
Esmalt küsiti vastajatelt, kas nad sooviksid veel lapsi enda perre. 16% vastanutest oli veendumusel, et soovib veel lapsi enda perre. Mõnevõrra sagedamini esines soovi veel lapsi saada vene emakeelega perekondades (24%). 70% vastajatest arvas, et ei soovi rohkem lapsi oma perekonda ning 14% ei osanud selles küsimuses täpset seisukohta võtta.

Vastajatel, kes soovisid oma peresse veel lapsi, paluti täpsustada, kui tõenäoliseks nad peavad seda, et lähima 2-3 aasta jooksul nad otsustavad lapse saada või lapsendada.

63% vastajatest, kes sooviksid oma peresse veel lapsi saada, peavad seda väga tõenäoliseks või pigem tõenäoliseks, et otsustavad lähima 2-3 aasta jooksul lapse saada või lapsendada. Kas üldse või eriti mitte tõenäoliseks peab seda 28% vastajatest, kes sooviksid oma peresse lapsi juurde saada. 8% ei oska selles küsimuses seisukohta võtta.

Mõnevõrra tõenäolisemaks peavad 2-3 järgmise aasta jooksul lapsesaamist leibkonnad, kus on kasvamas 6 või rohkem last – 72% kuue- või enamalapselistest peredest, kus soovitakse veel lapsi saada, peavad väga tõenäoliseks või pigem tõenäoliseks, et lähima 2-3 aasta jooksul muretsetakse peresse lapsi juurde. Võrdlus ei ole siiski kõige adekvaatsem, kuna kuue- ja enamalapseliste grupp on antud küsimuses ka kõige väiksem. Üldülevaate vastajate arvamustest annab järgnev joonis.

Joonis 11. Tõenäosus, et lähima 2-3 aasta jooksul muretsetakse peresse veel lapsi (% vastajatest, kes soovivad veel lapsi peresse)

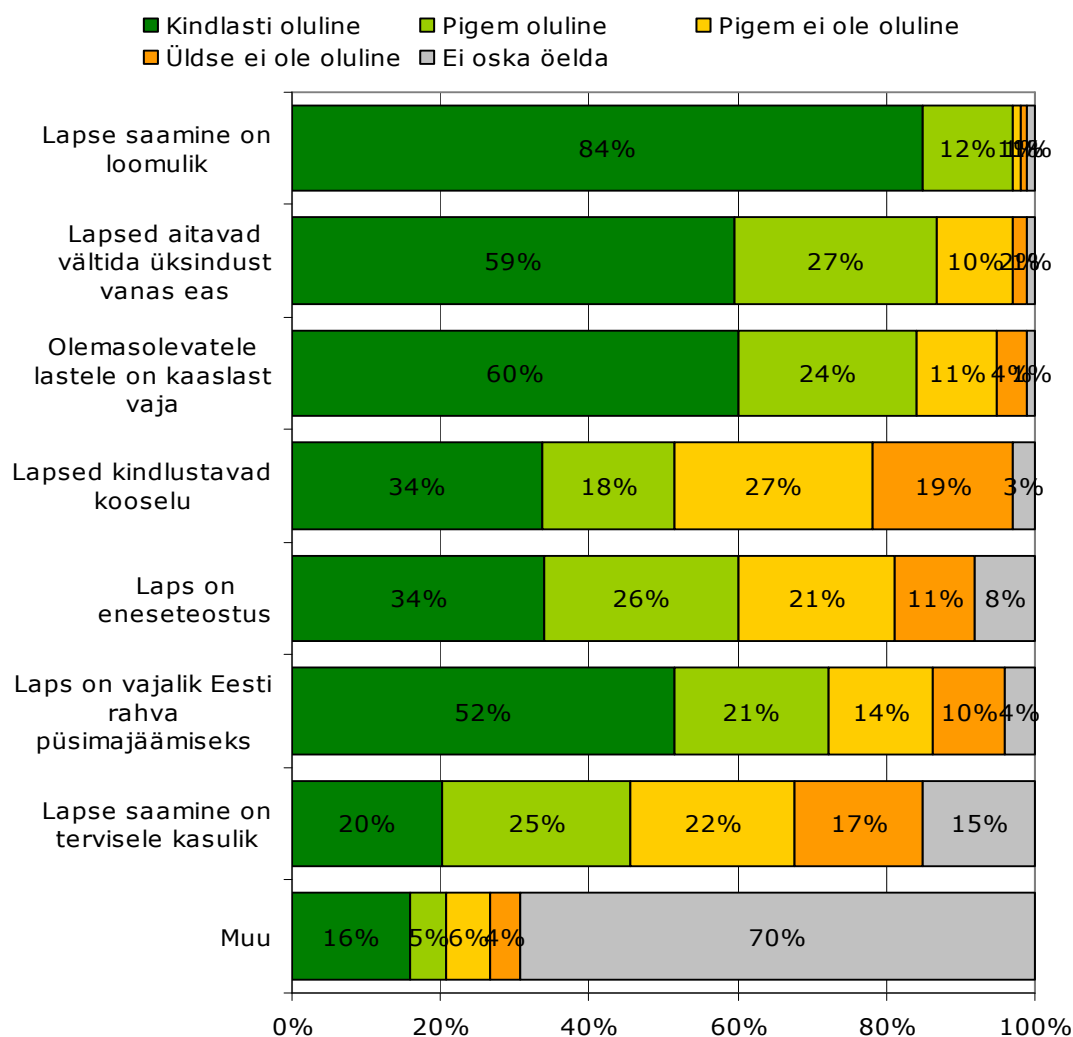
3.2 Põhimõtted ja põhjused lastesaamiseks

Järgmisena uuriti vastajatelt, kui oluliseks nad hindavad erinevaid laste saamise põhjuseid inimeste jaoks üldiselt. Vastajatele loeti ette nimekiri põhjustest, miks inimesed otsustavad lapse saada ning neil paluti anda üldine hinnang, kui oluliseks neid põhjuseid võiksid inimesed pidada.

Kõige olulisemaks põhjuseks lastesaamiseks pidasid vastajad asjaolu, et lastesaamine on loomulik – seda pidas kindlasti või pigem oluliseks 96% vastajatest. Üsna oluliseks peeti ka seda, et lapsed aitavad vältida üksindust vanas eas (86% vastajatest), olemasolevatele lastele on kaaslast vaja (84%) ning et laps on vajalik Eesti rahva püsijäämiseks (73%).

Ülevaate vastajate suhtumisest annab järgnev joonis.

Joonis 12. Erinevate tegurite olulisus laste saamisele üldiselt (% kõikidest vastajatest)

Kui eelnevas küsimuses uuriti vastajate käest üldiselt inimeste lapsesaamise põhjuste kohta, siis edasi mindi konkreetsemaks ja konkreetse vastaja käest küsiti just tema põhimõtete ja põhjuste kohta.

Esmalt loeti vastajale ette kolm väidet ja paluti öelda, milline neist iseloomustab kõige paremini nende pere põhimõtteid laste saamisel. Väited olid järgmised:

1) Laste sünd ei ole ette planeeritud, nad on sündinud siis, kui on sündinud:

tegemist oli väitega, millega oldi kõige sagedamini nõus, 54% vastanutest arvas, et just see iseloomustab kõige paremini pere põhimõtteid laste saamisel. Populaarseim oli see väide perede hulgas, kus kasvamas 6 või enam last, kelle hulgast 69% pidas just seda väidet kõige sobivamaks.

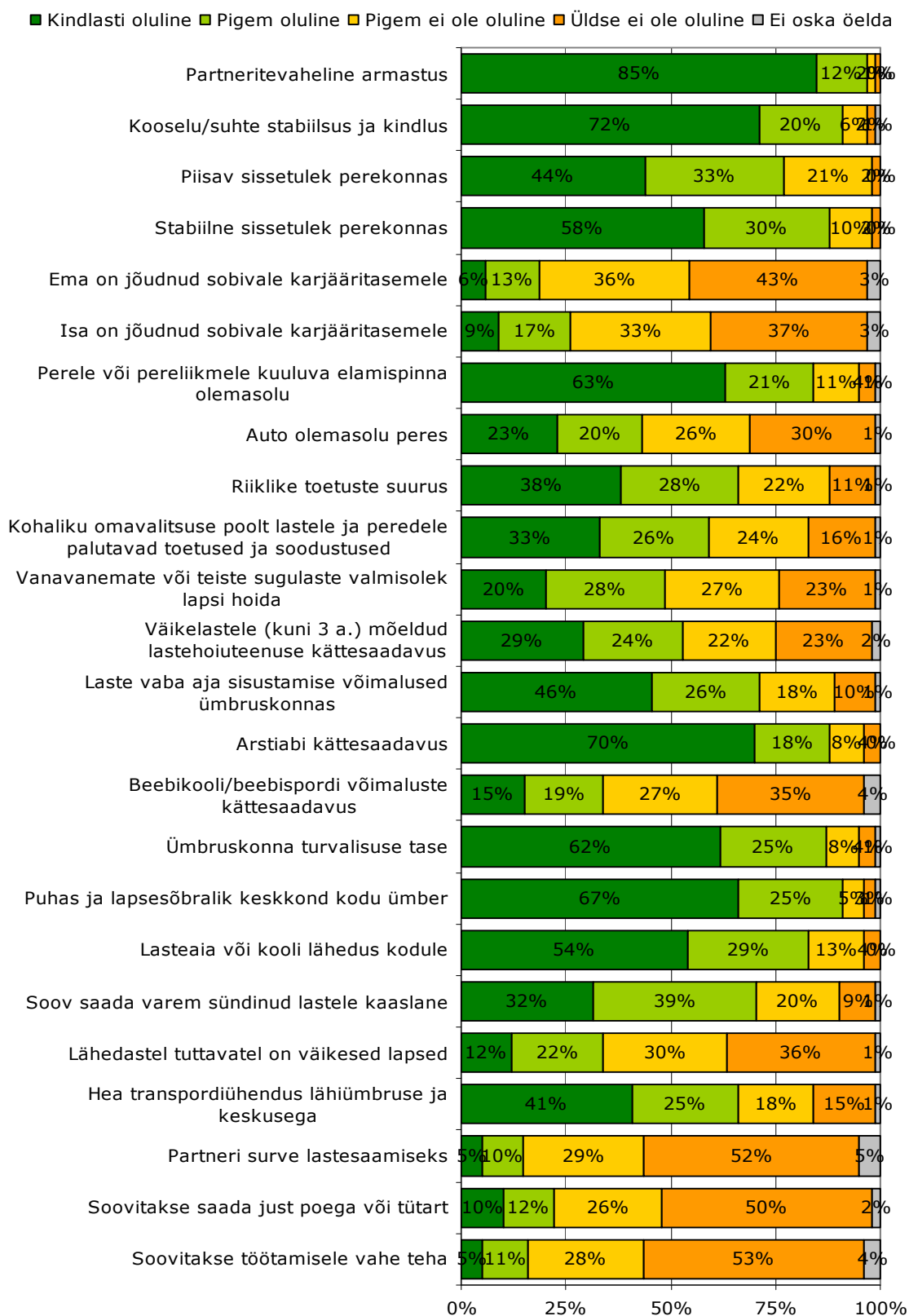
- 2) Me oleme küll planeerinud laste sünde, kuid vahel on nad sündinud kavandatust erineval ajal:** mõnevõrra rohkem kui kolmandik vastanutest pidas just seda põhimõtet kõige enam iseloomustavaks pere lastesaamise puhul. 6- ja enamalapselistest peredest sagedamini valisid selle väite perekondade esindajad, kus on 3-5 last.
- 3) Lapse sünd perre on alati läbimõeldud ja planeeritud sündmus:** 10% vastanutest valis just selle väite iseloomustamaks nende pere põhimõtteid laste saamisel. Siinkohal oli mõningane erinevus eesti ja vene emakeelega perede hulgas. Kui eesti emakeelega vastajatest valis selle väite 9%, siis vene emakeelega vastajate hulgas oli 17% neid, kes pidasid seda väidet kõige iseloomulikumaks nende pere jaoks.

Järgmiseks loeti vastajatele ette nimekiri erinevatest aspektidest ning paluti hinnata, millisel määral on need vastaja jaoks olulised olnud laste saamise puhul.

Vaieldamatult kõige olulisemaks teguriks lastesaamise puhul on vastajate jaoks olnud partneritevaheline armastus – 97% vastajatest väitis selle asjaolu olevat väga oluline või pigem oluline. Suhteliselt oluliseks peeti ka kooselu/suhte stabiilsust ja kindlust – 92% vastajatest väitis, et see on olnud nende peres lastesaamise juures väga oluline või pigem oluline. Samuti 92% jaoks oli lastesaamise juures väga oluline või pigem oluline puhta ja lastesõbraliku keskkonna olemasolu kodu ümbruses.

Kõige vähem oluliseks peeti lastesaamise juures partneri survet lastesaamiseks ning soovi töötamisele vahe jätta – mõlemal juhul väitis 81%, et see aspekt ei ole lastesaamise juures nende puhul rolli mänginud. Suhteliselt väheoluline oli ka ema ja isa jõudmine sobivale karjääritasemele (ema puhul pidas 79% pigem mitte oluliseks või üldse mitte oluliseks ning isa puhul 70%).

Joonis 13. Erinevate aspektide olulisus lastesaamise puhul (% kõikidest vastajatest)

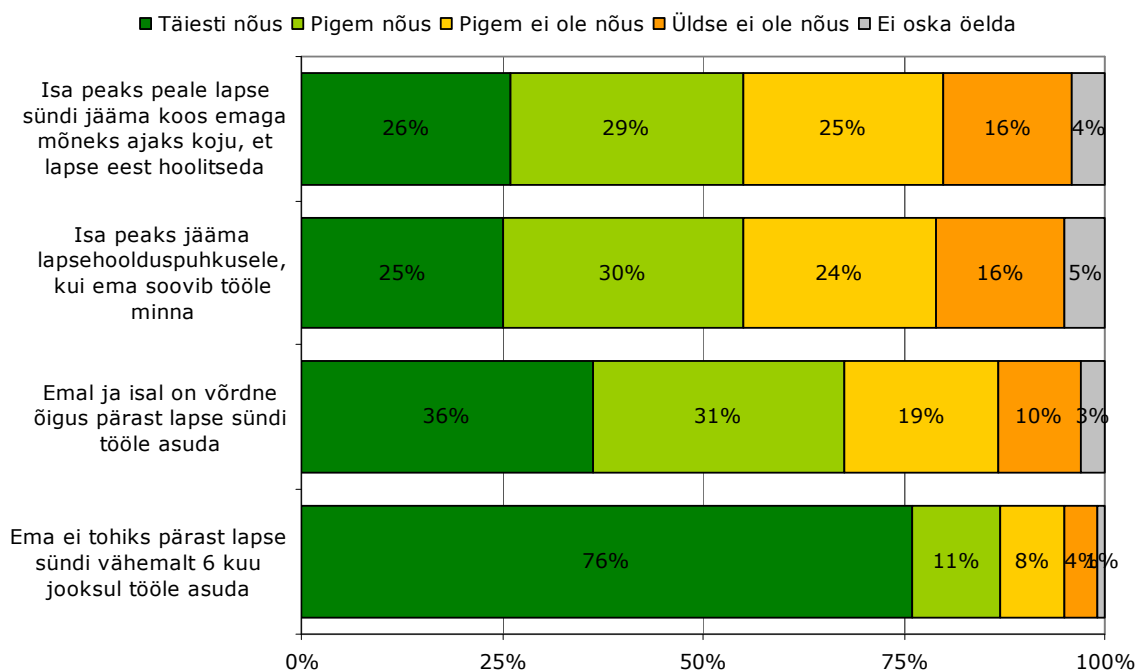
Järgmine küsimusteplokk hõlmas arvamusi rollijaotuste kohta ema ja isa vahel peale lapse sündi. Vastajatele loeti ette neli väidet ja paluti hinnata, millisel määral nad on nende väidetega nõus.

Väited, mis puudutavad isa koju jäämist peale lapse sündi, siis jagunevad vastajate arvamused suhteliselt ühtlaselt: 55% on selle väitega nõus, 41% ei ole sellega nõus. Sarnaselt jagunevad ka arvamused väite kohta, et isa peaks jääma lapsehoolduspuhkusele, kui ema soovib tööle minna – 55% on väitega nõus ning 40% ei ole sellega nõus.

Selgemapiirilisel joonistub välja suhtumine sellesse, et emal ja isal on võrdne võimalus pärast lapse sündi tööle asuda – 67% arvab, et on sellega pigem või täiesti nõus ning ligikaudu viiendik arvab, et pigem või üldse ei ole.

Üsna üksmeelsed on vastajad selles osas, et ema ei tohiks pärast lapse sündi vähemalt 6 kuu jooksul tööle asuda. 87% vastajatest on väitega pigem või täiesti nõus. Sellega ei nõustu 12%.

Joonis 14. Suhtumine rollijaotusesse ema ja isa vahel pärast lapse sündi (% kõikidest vastajatest)

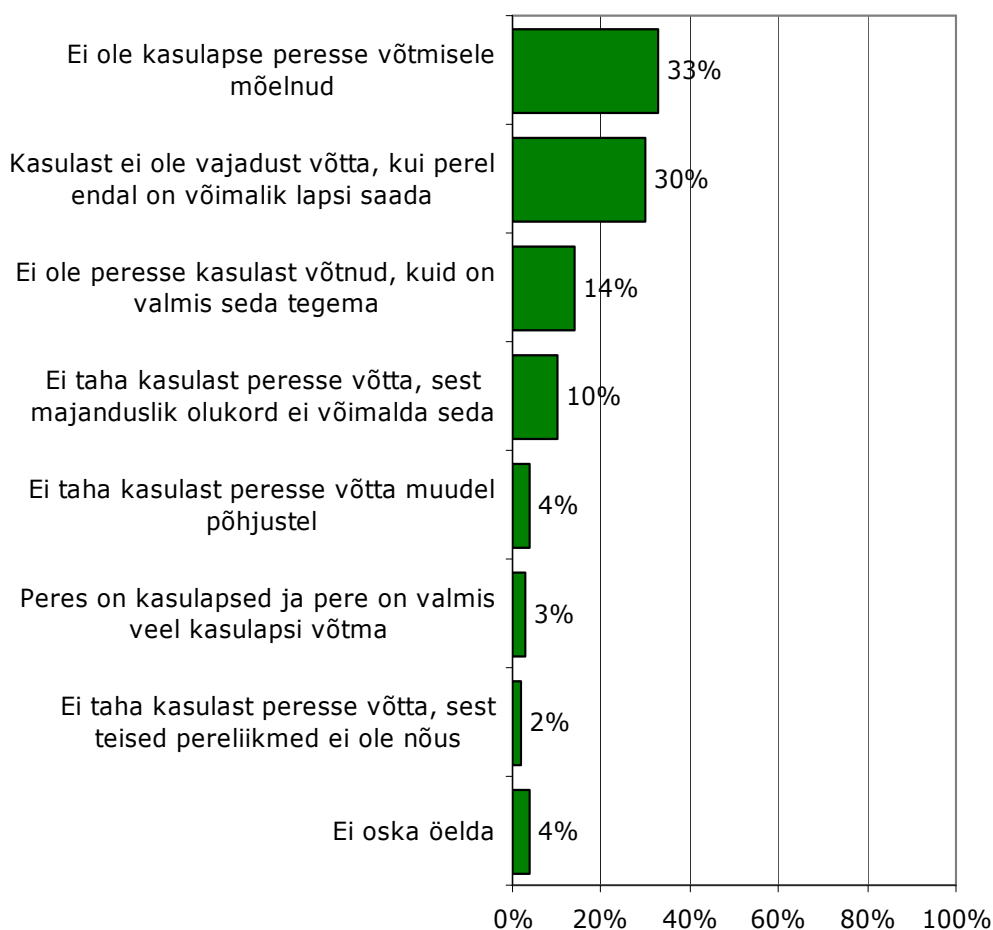

Vastajatel paluti hinnata ka vanemahüvitise sisseviimise mõju sündimusele üldiselt. Peeaegu pooled vastanutest (47%) arvavad, et vanemahüvitise sisseviimine ei ole otseselt laste sündimist mõjutanud, kuid on kindlasti üks julgustav tegur laste saamise kasuks otsustamisel. Mõnevõrra alla kolmandiku vastanutest e. 29% arvab, et kindlasti on vanemahüvitise kehtestamine julgustanud perede otsust lapsi saada. Ligikaudu

viiendik vastanutest leidis, et vanemahüvitise sisseviimine ei ole avaldanud mitte mingisugust mõju otsusele saada lapsi.

Vastajatelt uuriti nende valmisoleku kohta võtta peresse kasulaps. Kolmandik vastanutest oli arvamusel, et nad ei ole mõelnud kasulapse peresse võtmisele ning seda arvamust esines ka kõige sagedamini. Mõnevõrra vähem – 30% vastanutest – oli arvamusel, et kasulast ei ole vajadust võtta, kui perel on endal võimalus lapsi saada. 14% vastajatest ei ole peresse kasulast võtnud, kuid on valmis seda tegema ning 10% ei taha kasulast peresse võtta, kuna majanduslik olukord ei võimalda seda.

Joonis 15. Valmisolek võtta peresse kasulaps (% kõikidest vastajatest)

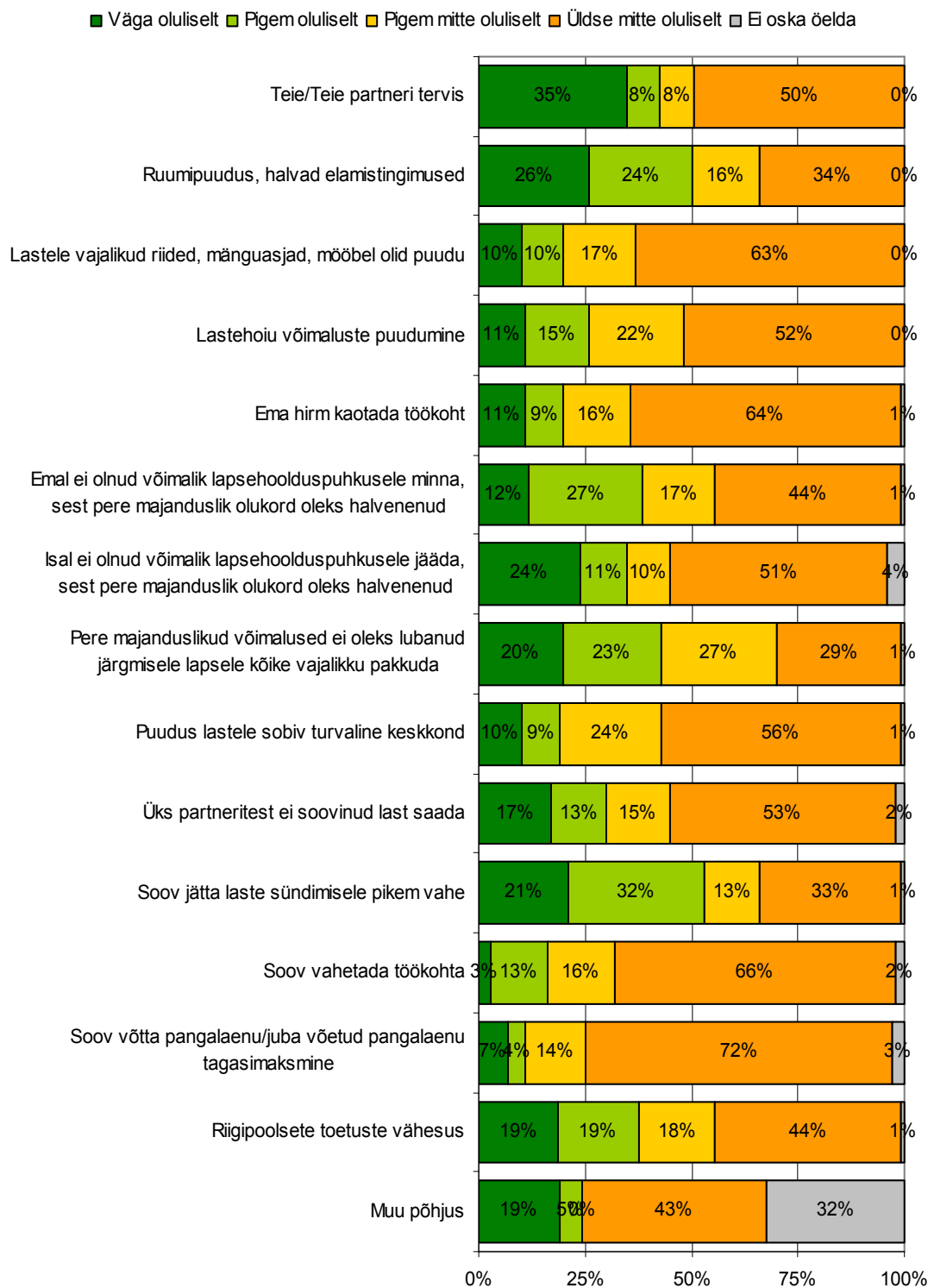

3.3 Laste sündi takistavad ja edasilükkavad tegurid

Laste sündi on mingil põhjusel edasi lükatud 11% vastajate peredes. Erinevused on siinkohal eesti ja vene emakeelega vastajate hulgas. Kui eesti emakeelega vastajate

hulgas on 9%, kelle peres on lapse sünni edasi lükatud, siis vene emakeelega vastajate hulgast veerand on mingil põhjusel edasi lükanud lapse sünni.

Joonis 16. Laste sünni takistavate tegurite olulisus (% vastajatest, kelle peres on laste sünni edasi lükatud)

Vastajatele, kelle peres oli laste sünni edasi lükatud, loeti ette nimekiri teguritest, mis potentsiaalselt võiksid takistada laste sünni, ning paluti iga teguri kohta öelda, kui oluline see on olnud laste sünni edasilükkamise juures. Jooniselt võib näha, et kõige olulisemalt on takistanud laste sünni soov jätta laste sündimisele pikem vahe – seda põhjust nimetas väga olulise või pigem olulisena 53% vastajates, kelle peres on laste sünni edasi lükatud. Ruumipuuduse ja halvad elamistingimused tõid välja pooled vastanutest, kelle peres on laste sünni edasi lükatud. 43% tõid välja majanduslike võimaluste puudumise ja samuti 43% enda või partneri terviseprobleemid.

4 Hinnangud riiklikele sotsiaal- ja perepoliitilistele meetmetele

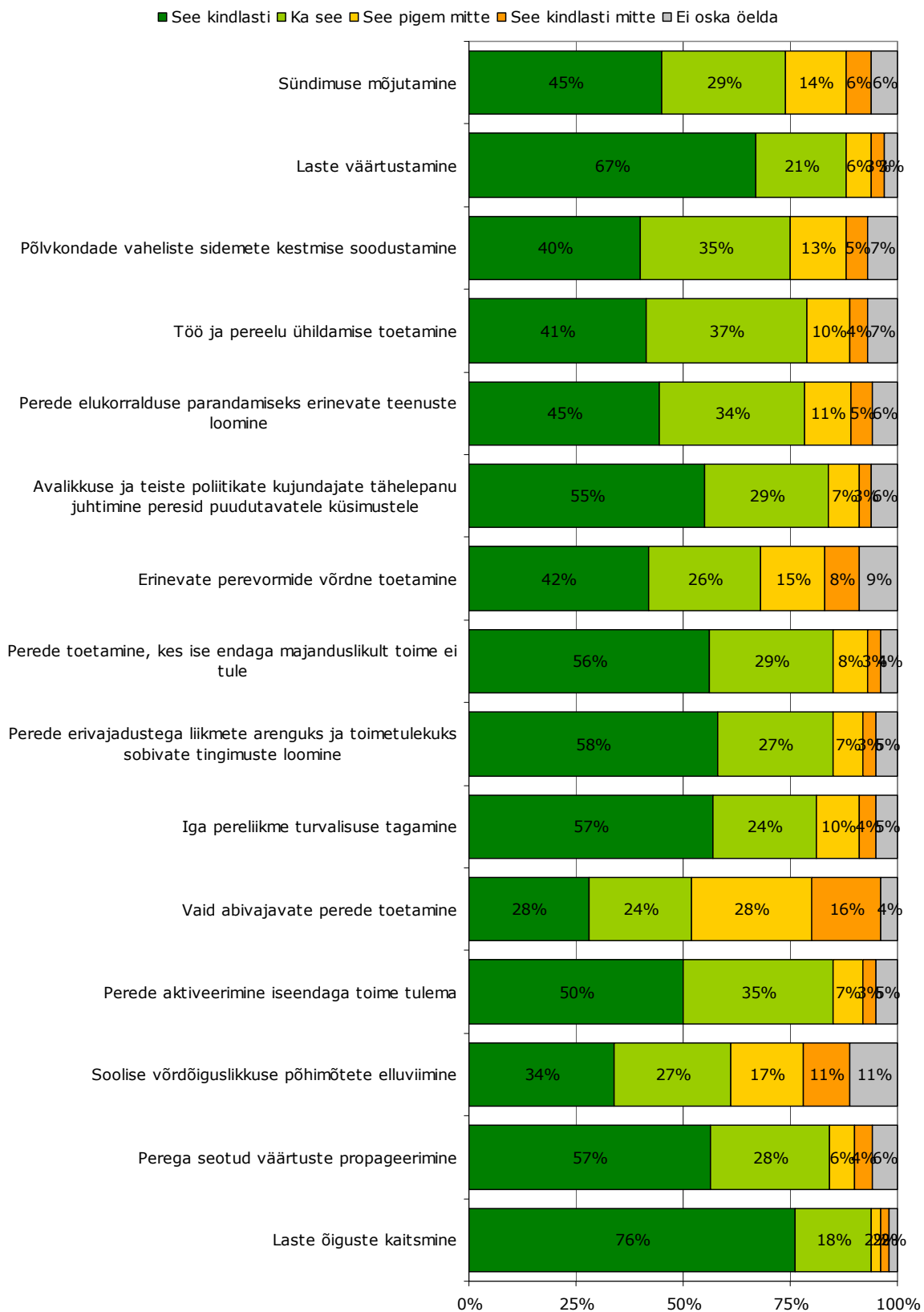
4.1 Perepoliitika ja peretoetused

Järgmises ankeedi osas uuriti vastajate arvamust perepoliitikaga seotud teemade kohta ning esmalt loeti vastajatele ette nimekiri tegevustest ja paluti vastajal öelda, millisel määral on need perepoliitika eesmärgid.

Üldiselt pidasid vastajad peaaegu kõiki nimetatud tegevusi suuremal või vähemal määral perepoliitika eesmärkideks. Üksmeelselt arvasid vastajad, et perepoliitika eesmärk on laste õiguste kaitsmine, nii arvas 94% vastajatest. 88% vastajatest pidas perepoliitika eesmärgiks laste väärtustamist.

Vähem peetakse perepoliitika eesmärgiks ainult abivajavate perede toetamist, pigem või kindlasti ei pea seda eesmärgiks 44% vastanutest. 28% vastanutest arvab, et perepoliitika eesmärk pigem või üldse ei ole soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete elluviimine. 23% ei pea perepoliitika eesmärgiks erinevate perevormide võrdset toetamist.

Joonis 17. Perepoliitika eesmärgid

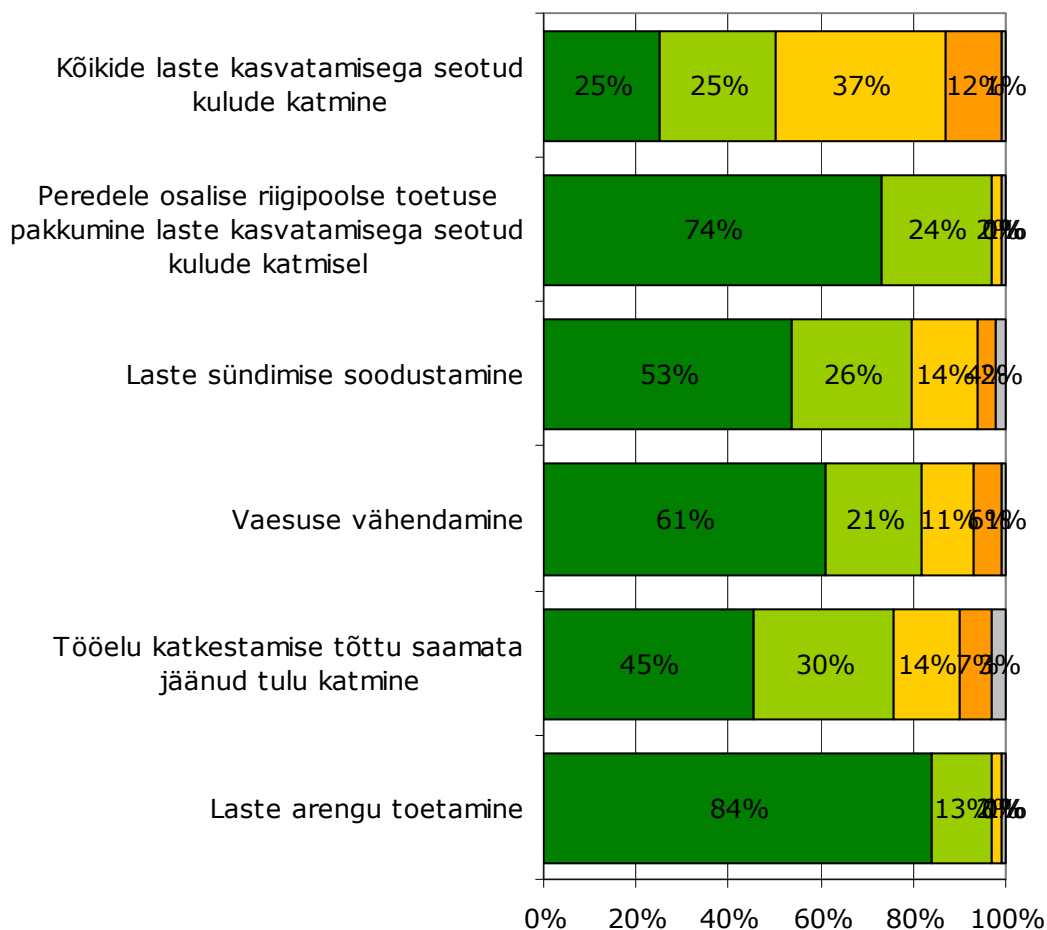
Sarnaselt eelmise küsimusega, paluti vastajatel avaldada oma arvamus ka riiklike peretoetuste eesmärkide kohta.

Peaaegu kõik vastajad peavad suuremal või vähemal määral riiklike peretoetuste eesmärgiks peredele osalise riigipoolse toetuse pakkumine laste kasvatamisega seotud kulude katmisel – 98% vastajatest on sellel arvamusel. 97% vastajate jaoks on riiklike peretoetuste eesmärk ka laste arengu toetamine.

Mõnevõrra vähem peetakse perepoliitika eesmärgiks kõikide laste kasvatamisega seotud kulude katmist, 50% vastanutest on veendumusel, et see pigem või kindlasti ei ole üks riiklike peretoetuste eesmärkidest.

Joonis 18. Riiklike peretoetuste eesmärgid

■ See kindlasti ■ Ka see ■ See pigem mitte ■ See kindlasti mitte ■ Ei oska öelda

Järgmisena küsiti vastajatelt nende arvamust, millises vormis peaksid olema peredele suunatud riigipoolsed toetused. Vastajatele pakuti välja neli väidet, mis puudutasid riigipoolsete toetuste vormi:

- 1) Riigipoolne toetus peaks olema pigem rahaline kui peredele suunatud teenuste või kulude katmine (koolitoit, tasuta haridus, arstiabi, nõustamine, huviringid jne):** 33% vastanutest pooldab seda, et riigipoolne toetus oleks rahaline. 63% vastanutest on sellele vastu ja arvab, et riigipoolne toetus ei peaks pigem rahaline olema. Rahalist toetust pooldavad mõnevõrra enam pered, kus on kasvamas 6 või enam last, kelle hulgast 41% pooldaks rahalist toetust. Tunduvalt sagedamini eelistaksid rahalist toetust ka vene emakeelega perekonnad, kelle hulgast 57% oleks selle poolt.
- 2) Riigipoolne toetus peaks olema pigem peredele suunatud teenuste katmine kui rahaline:** selle väite puhul on pooldajaid tunduvalt enam kui eelmise väite puhul – kolmveerand vastanutest arvab, et riigipoolne toetus peaks olema pigem teenuste katmine kui rahaline. 22% vastanutest ei ole sellega nõus.
- 3) Lastega peredele peaks tegema maksusoodustusi:** peaaegu kõik vastajad on selle väitega nõus. 96% leiab, et lastega peredele oleks tarvis teha maksusoodustusi. Selle vastu on 2%.
- 4) Lastega peredele peaksid kehtima soodsamad tingimused eluaseme muretsemisel:** ka selle väite puhul on vastajad üksmeelsed ja 95% on nõus, et lastega pered peaksid saama muretseda eluaseme soodsamatel tingimustel.

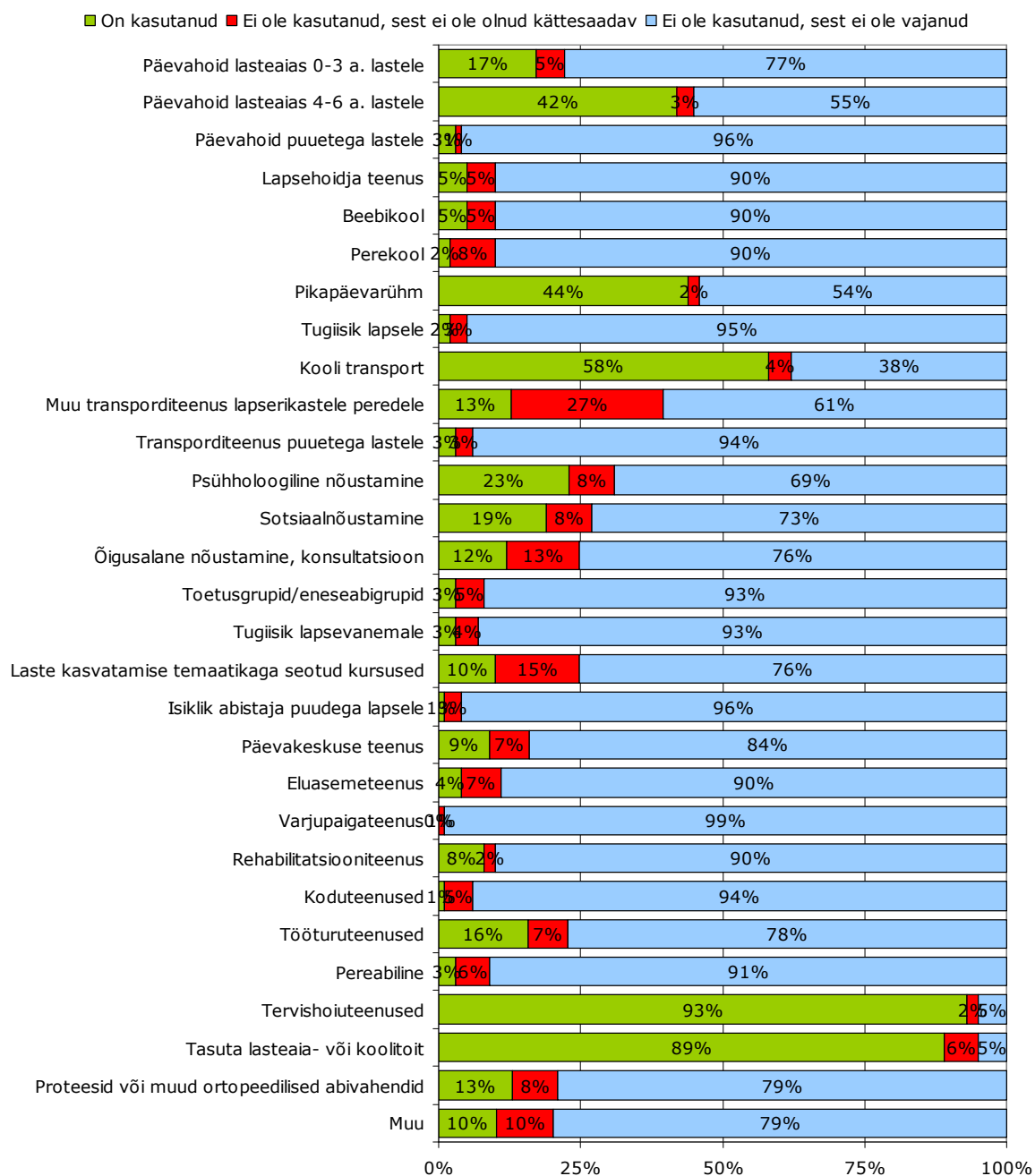
4.2 Peredele suunatud teenuste kasutamine ning hinnangud nendele

Esmalt küsiti vastajatelt, milliseid peredele suunatud teenuseid on pereliikmed viimase 12 kuu jooksul kasutanud. Kui vastaja pereliikmed ei olnud mingit teenust kasutanud, siis selgitati välja, kas mittekasutamise põhjuseks on see, et teenust ei ole vaja läinud või see, et teenus ei ole olnud perele kättesaadav.

Kõige sagedamini on vastajad või nende pereliikmed kasutanud tervishoiuteenuseid (93%) ning võimalust saada tasuta lasteaia- või koolitoitu (89%). 40-60% vastajatest on kasutanud ka koolitransporditeenust, pikapäevarühma teenust ning päevahoidu lasteaias 4-6 a. lastele. Vähem on kasutatud spetsiifilisele sihtperele suunatud teenuseid, näiteks varjupaigateenust, koduteenuseid, tugiisikuid jne, mille kohta on vastajad ka märkinud, et nad ei ole neid teenuseid vajanud.

Mis puudutab teenuste kättesaadavust, siis 27% vastajatest märkis lapserekaste perede transporditeenuse kohta, et ei ole seda kasutanud, kuna see ei ole neile kättesaadav. 15%-le vastanutest ei ole olnud kättesaadavad laste kasvatamise temaatikaga seotud kursused ning 13%-le õiguslane nõustamine ja konsultatsioon.

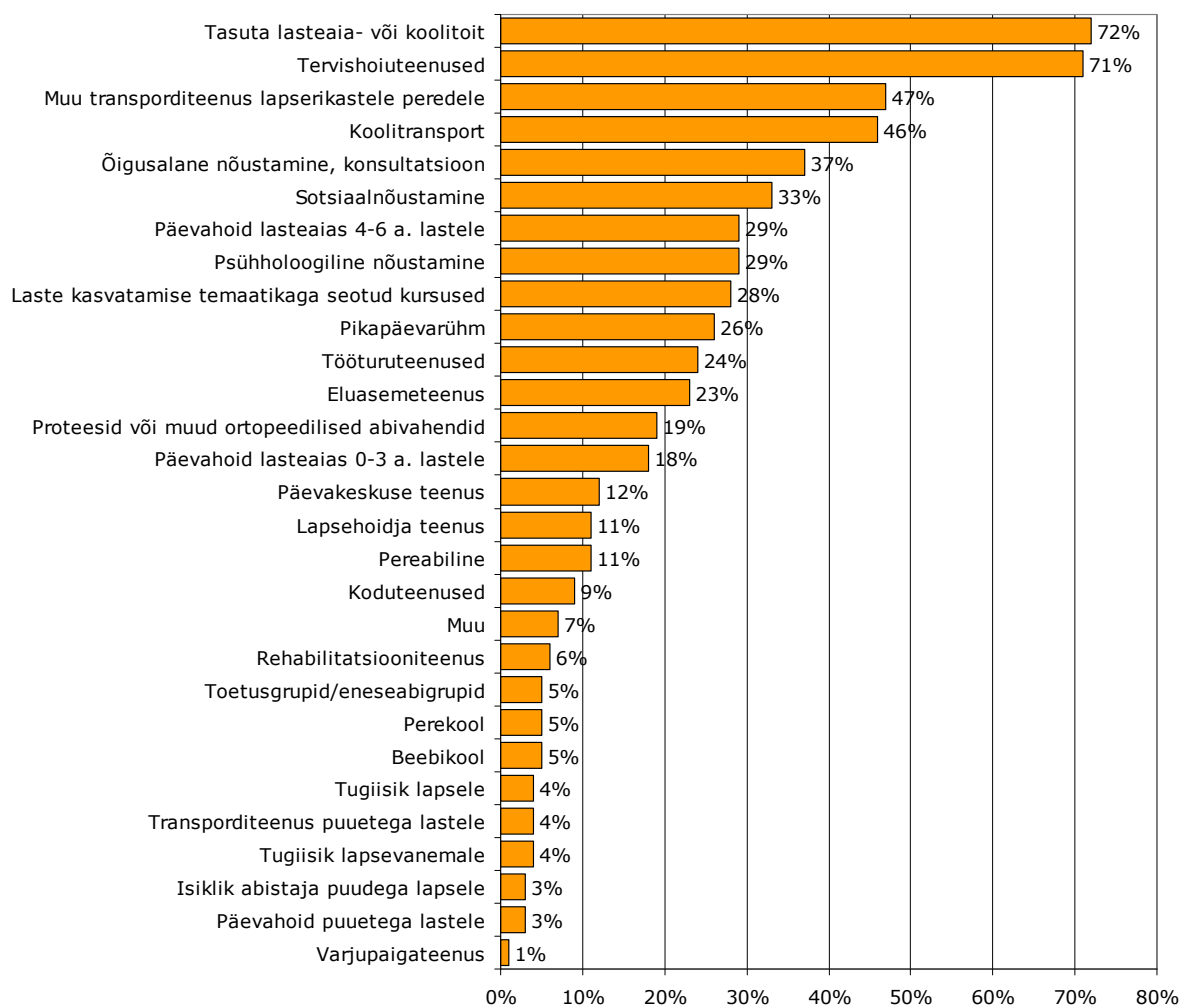
Joonis 19. Perele suunatud teenuste kasutamine ja kättesaadavus (% kõikidest vastajatest)

Perele suunatud teenuste hulka peab 68% vastajatest pigem mitte piisavaks või üldse mitte piisavaks. 23% vastanutest leiab, et teenuseid on pigem või täiesti piisavalt. Kümnendik vastanutest ei oska oma arvamust selles küsimuses avaldada.

Eelpoolnimetatud teenuste hulgast paluti vastajatel valida lisaks 7 teenust, mida lähtuvalt nende pere vajadustest peaks rohkem pakutama. Seda iseloomustab järgmine joonis.

Joonis 20. Teenused, mida pere vajadustest lähtudes peaks olema rohkem (% kõikidest vastajatest)

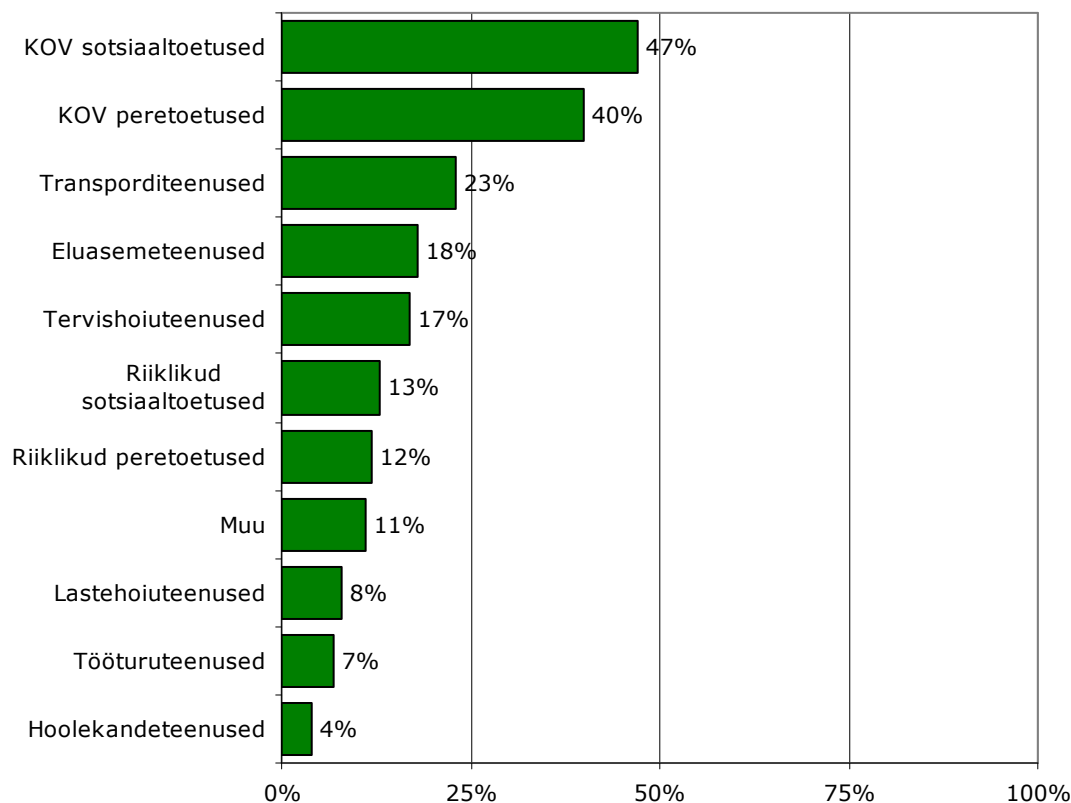

Kõige sagedamini tundsid vastajad puudust tasuta lasteaia- ja koolitoidu pakkumisest, mille töid välja 72% vastajatest. Tasuta lasteaia- ja koolitoidust tunnevad puudust eelkõige vene emakeelega perekondade esindajad (82%). 71% nimetasid tervishoiuteenuseid ühe teenusena, mida peaks nende pere vajadustest lähtuvalt olema rohkem. Tervishoiuteenuseid vajavad sagedamini kolmelapselised pered (77%) ning jällegi vene emakeelega pered (82%). Ligikaudu pooled vastajatest leiavad, et rohkem peaks olema muid transporditeenuseid lasterikastele peredele ning seda vajavad eelkõige kuue- või enamalapselised pered (65%).

Olukorda, et pereliige pole saanud teenust või toetust, millele oleks õigus, on ette tulnud kolmandikul vastajatest. Toetustest või teenustest on sagedamini ilma jäänud perekonnad, kus on kasvamas 6 või rohkem last, kelle hulgast 45% väidab, et pole saanud teenust/toetust, millele neil oleks õigus.

Vastajatelt, kes väitsid, et nende pereliige ei ole saanud teenust/toetust, millele neil oleks õigus, küsiti, millistest teenustest või toetustest on ilma jäädud ning täpsustati ka seda, mis põhjusel on need saamata jäänud.

Joonis 21. Toetused, millest vastaja või tema pereliige on ilma jäänud (% toetustest ilma jäänud vastajatest)

Peaaegu pooled neist, kes ei ole saanud mingit neile määratud teenust või toetust, väidavad, et on ilma jäänud kohaliku omavalitsuse sotsiaaltoetustest. Leibkonnas elavate laste arvu järgi vaadates on kõige rohkem KOV sotsiaaltoetustest ilmajääjaid kuue- või enamalapseliste perekondade hulgas (54%). 40% toetustest ilmajäänud vastajatest ei ole saanud kohaliku omavalitsuse peretoetuseid.

Peamiseks põhjuseks, miks on jäänud ilma toetustest ja teenustest, on toodud see, et teenusest või toetusest ei teatud ajal, kui seda oleks taotleda saanud (44% mõnest toetusest või teenusest ilma jäänud vastajatest). 32% toetusest või teenusest ilmajäänud vastajatest arvas et taotlemine on alandav ning 30% ütles, et varasemate negatiivsete kogemuste tõttu ei soovinud nad uuesti taotleda.

Kõikidelt vastajatelt küsiti, milliseks nad hindavad perede võimalust rääkida kaasa neile suunatud teenuste ja toetuste kavandamisel. Üle poole vastanutest leidis, et pered ei saa üldse oma arvamust öelda (59%). Teistest mõnevõrra rohkem oli kuue- ja enamalapseliste perede hulgas neid, kes arvasid, et peredel ei ole neis asjus võimalik

kaasa rääkida (62%). Venekeelsetest peredest olid eestikeelsed pered sagedamini arvamusel, et peredel ei ole võimalik arvamust avaldada asjus, mis puudutavad peredele suunatud toetuste ja teenuste kavandamist. Piirkonniti vaadelduna oli kõige rohkem Pärnumaa ja Valgamaa perede hulgas neid, kes seda meelt olid (vastavalt 71% ja 72%).

Ligikaudu kolmandik vastanutest oli veendumusel, et pered saavad vahetevahel oma arvamuse öelda asjus, mis puudutavad peredele suunatud toetuste ja teenuste kavandamist. Vaid 6% kõikidest vastanutest leidis, et pered saavad alati oma arvamust avaldada.

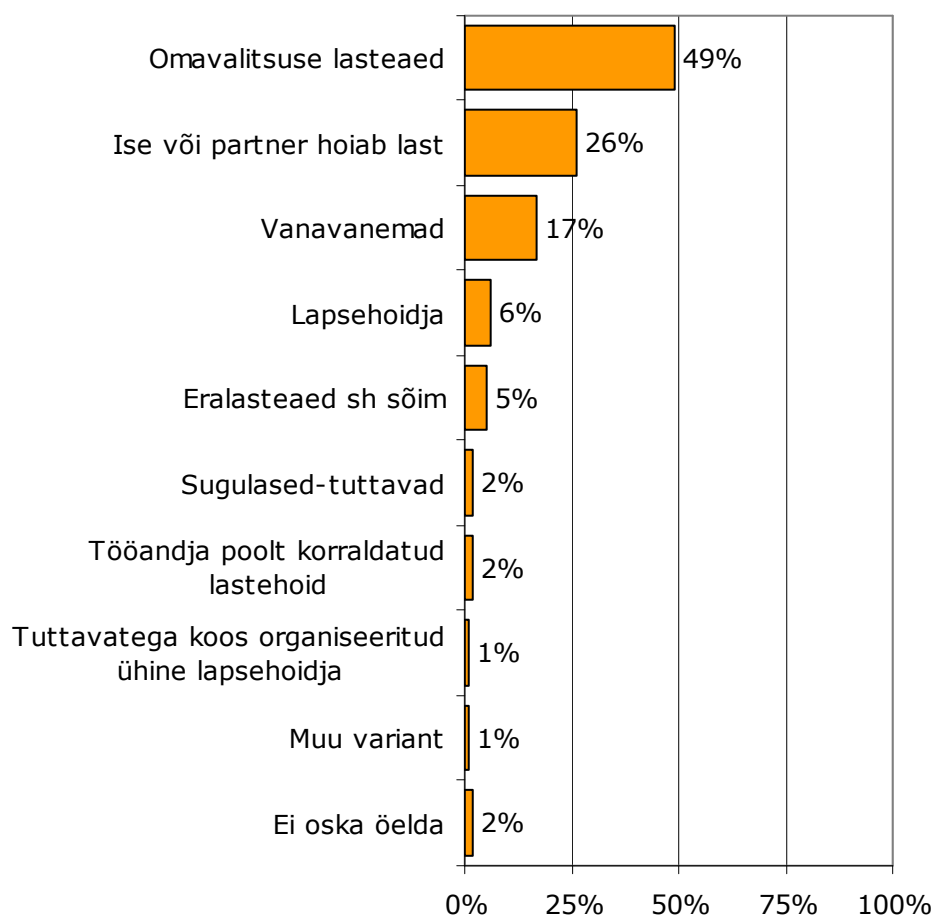
5 Töö ja pereelu ühildamine

5.1 Lastehoid

Töö ja pereelu ühildamises esimeses osas uuriti vastajate eelistusi kohta erinevate lastehoiuviiside osas. Suurim osa vastanutest eelistaks kasutada omavalitsuse lasteaiateenust. Veerand vastajatest eelistaks hoida oma last ise. 17% on selle poolt, et last hoiaksid vanavanemad. Kõik ülejäänud variandid olid tagasihoidlikumalt esindatud ning nende esinemissagedus ei ületanud 10%.

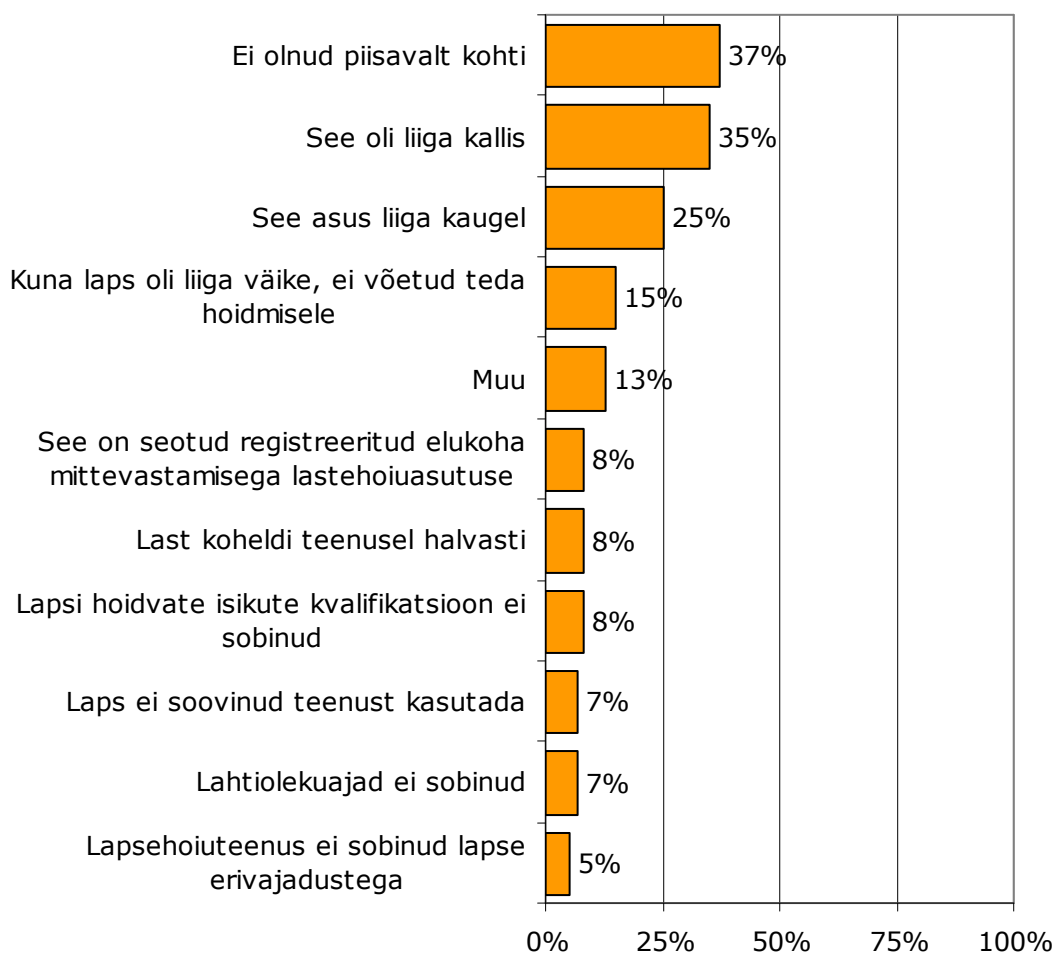
Täpsema ülevaate eelistatumatest lastehoiuviisidest annab järgnev joonis:

Joonis 22. Eelistatumad lastehoiu viisid (% kõikidest vastajatest)

Lastehoiu kasutamisega seotud probleeme on ette tulnud 20% vastanutest. Neil paluti ka täpsustada, milliseid probleeme täpsemalt on ette tulnud.

Joonis 23. Probleemid seoses lastehoiuga (% vastajatest, kellel on olnud probleeme seoses lastehoiuga)

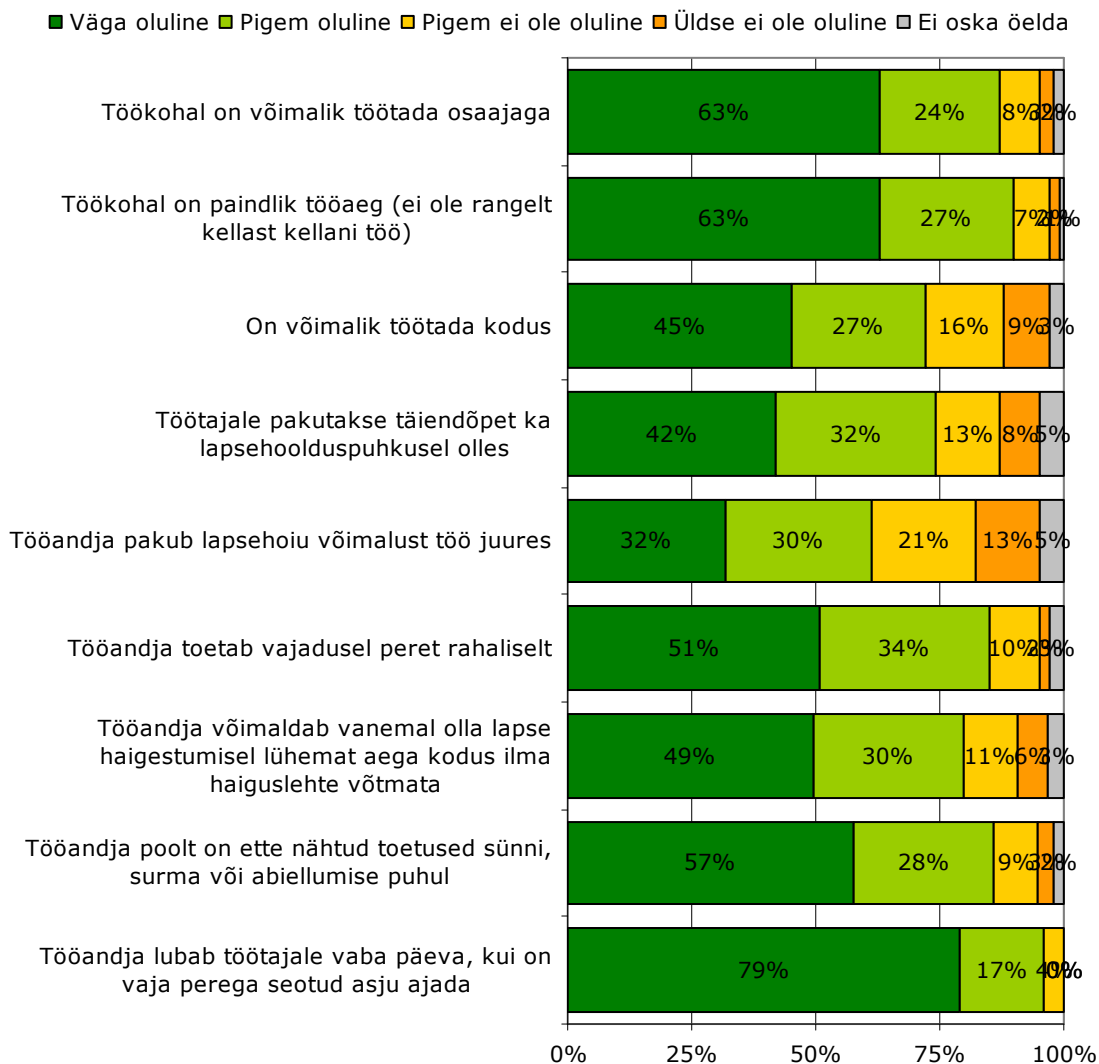

Kolm kõige sagedamini esinenud põhjust olid oma olemuselt probleemid lastehoiuteenuse kättesaadavusega. 37% juhtudest seisnes probleem selles, et puudusid lasteaiakohad, kuhu last panna. 35% tõid välja, et probleem seisnes teenuse liiges kalliduses ning veerandil juhtudest asus lapsehoiuvõimalus liiga kaugel.

5.2 Töö ja perekond

Järgmises osas puudutati erinevaid aspekte töötamise juures, mis aitaksid tööelu ja perekonda paremini omavahel ühildada. Vastajatele loeti ette erinevaid tööelu ja perekonna ühildamise võimalusi ning paluti vastajal öelda, kui oluliseks nad neid võimalusi enda jaoks peavad. Ülevaate kirjeldamiseks vastajate arvamusi, annab järgnev joonis.

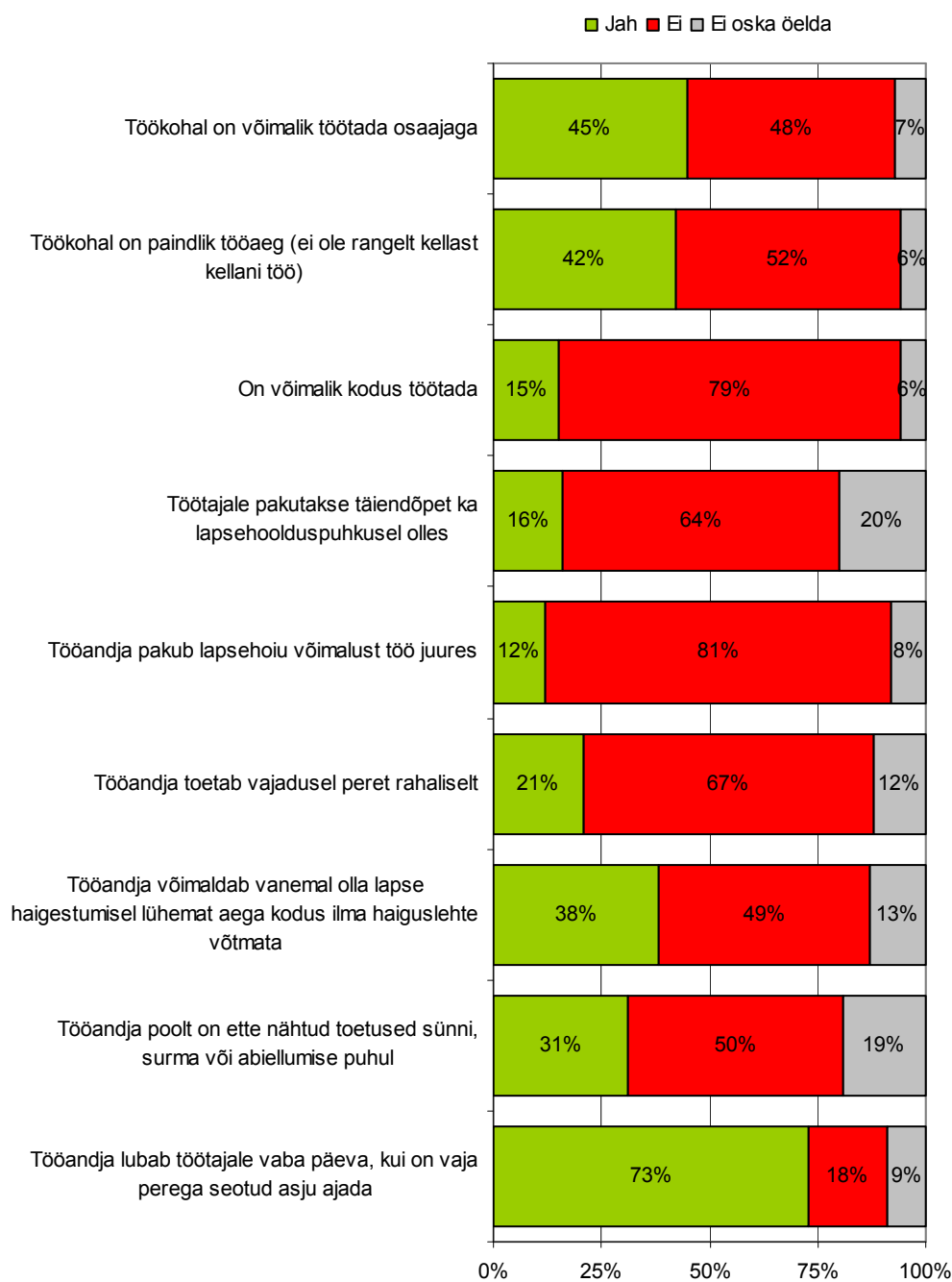
Joonis 24. Erinevate tööelu ja perekonna ühildamise võimaluste olulisus (% kõikidest vastajatest)

Kõige olulisemaks pidasid vastajad seda, et tööandja annaks vaba päeva perega seotud asjade ajamiseks, väga oluliseks või pigem oluliseks pidasid seda 96% vastanutest. Oluliseks pidasid vastajad ka paindliku tööaja olemasolu tööl (90%) ning osaajaga töötamise võimalust (87%). Teistega võrreldes oli mõnevõrra vähem oluline lapsehoiuvõimaluse pakkumine töö juures, mida väga oluliseks või pigem oluliseks pidas 62% vastanutest, kuid üleüldiselt on tegemist siiski suhteliselt kõrge toetusosakaaluga. Üldkokkuvõttes võib ka öelda, et kõiki nimetatud võimalusi peavad vastajad enda jaoks suuremal või vähemal määral oluliseks.

Vastajatelt, kes hetkel käivad tööl, küsiti ka selle kohta, kas tööandja vajadusel pakub seda võimalust.

Joonis 25. Töö ja perekonnaelu ühildamist soodustavate võimaluste olemasolu tööl (% vastajatest, kes töötavad)

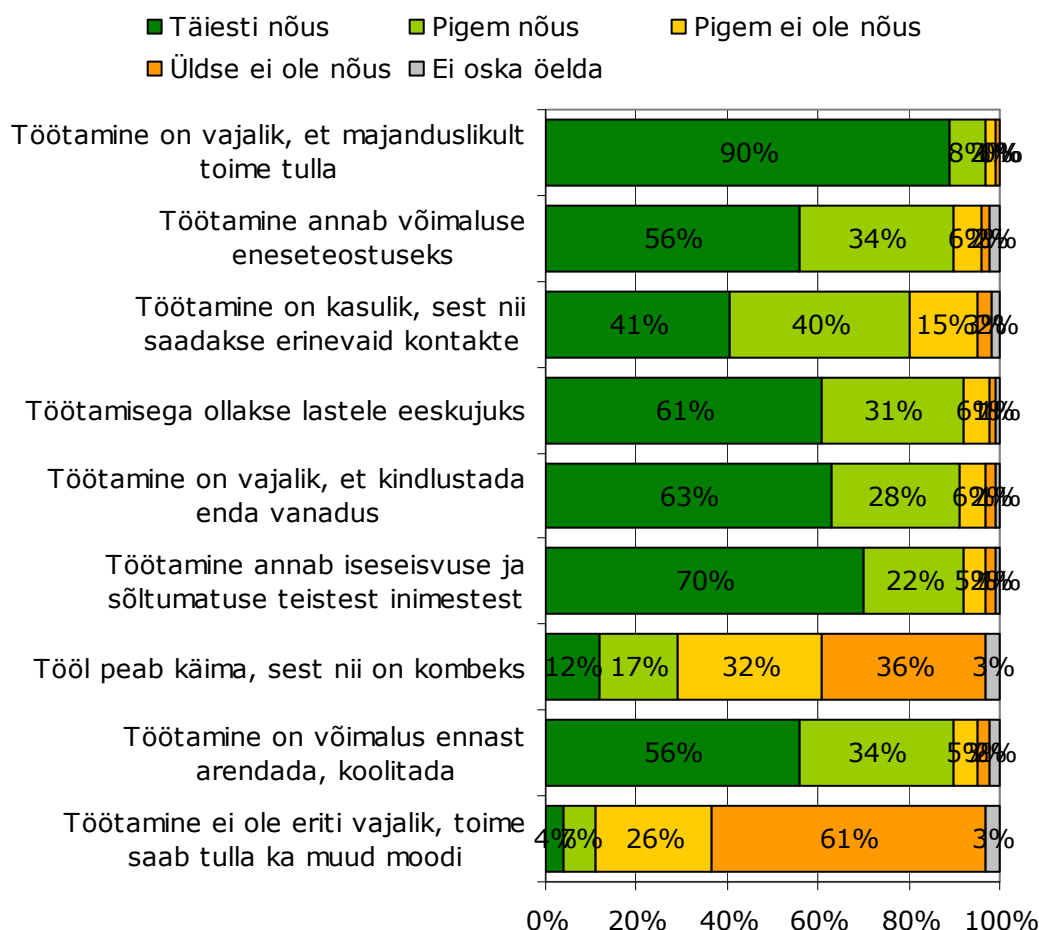

Nagu võib näha jooniselt, pakuvad tööandjad kõige sagedamini töötajatele vaba päeva, kui on vaja perega seotud asju ajada. Peaaegu kolmveerandil töötavatest vastajatest on see võimalus olemas. 45% vastajatest, kes töötavad, võimaldatakse töötada osaajaga ning 42% on võimalus kasutada paindlikku tööaega.

Harvemini võimaldavad tööandjad lastehoidu töö juures (12% töötavatest vastajatest on see võimalus). 15% töötavatest vastajatest on võimalik teha tööd kodus ning 16% pakub tööandja täiendõpet ka lapsehoolduspuhkusel olles.

Järgmisena paluti vastajatel hinnata nõusolekut erinevate töötamisega seotud väidetele.

Joonis 26. Hinnangud töötamisega seotud väidetele (% kõikidest vastanutest)

Peaaegu kõik vastajad nõustusid suuremal või vähemal määral väitega, et töötamine on vajalik majanduslikuks toimetulekuks, 98% vastanutest oli sellega nõus. Üldiselt oldi suuremal või vähemal määral nõus ka järgmiste väidetele: töötamisega ollakse lastele eeskujuks (92%); töötamine annab iseseisvuse ja sõltumatuse teistest inimestest (92%); töötamine on vajalik, et kindlustada enda vanadus (91%); töötamine annab võimaluse eneseteostuseks (90%); töötamine on võimalus ennast arendada sh koolitada (90%); töötamine on kasulik, sest nii saadakse erinevaid kontakte (81%).

Tunduvalt vähem oldi nõus sellega, et tööl peab käima, sest nii on kombeks (nõustujaid 29%) ning sellega, et töötamine ei ole eriti vajalik, toime saab tulla ka muud moodi (11%).

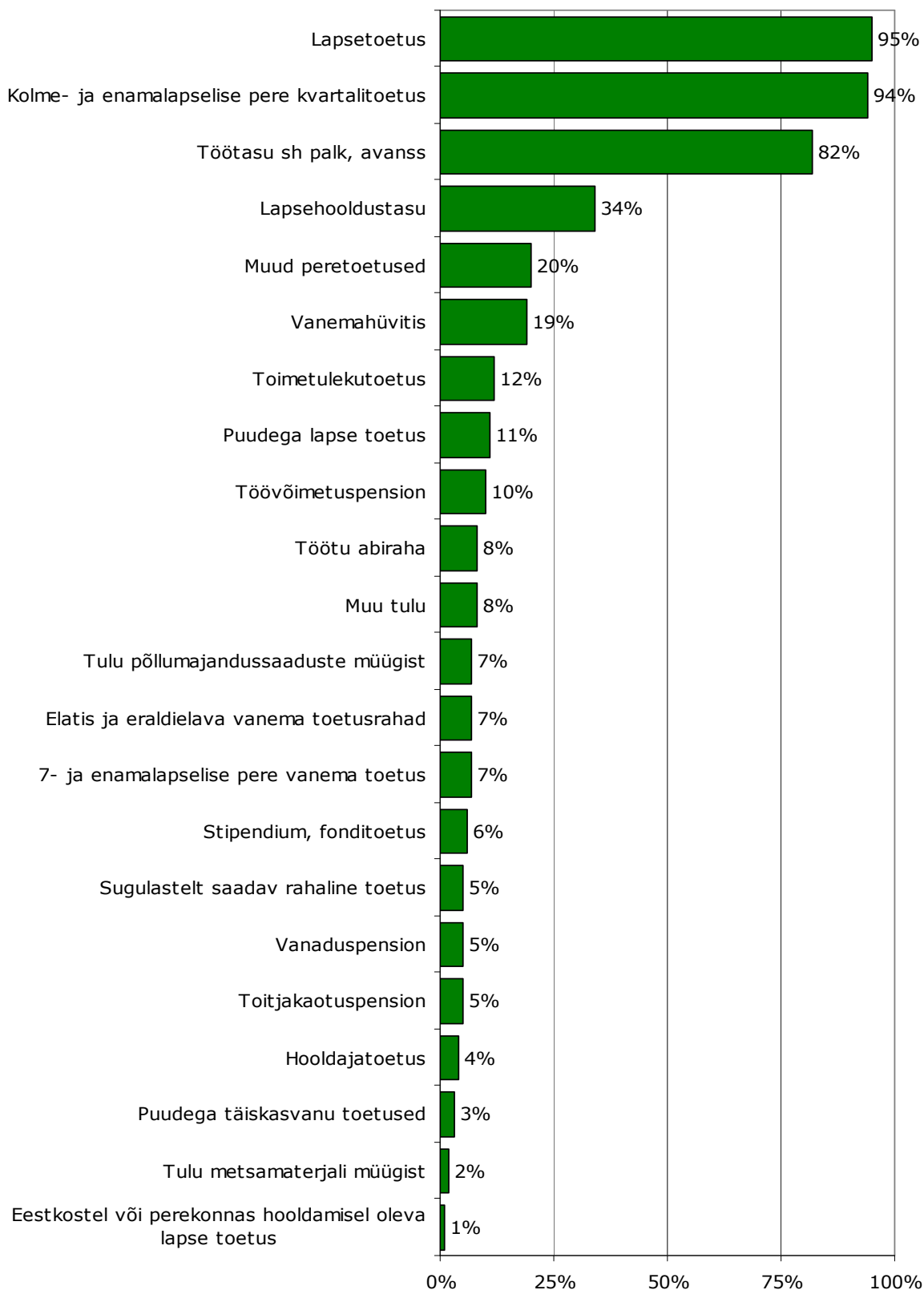
Viimasena paluti vastajatel ette kujutada, et majanduslik olukord võimaldaks neil töökäimise lõpetada ning küsiti, kuidas nad edasi toimiksid, kas töötaksid edasi või jääksid koduseks. Peaaegu pooled vastanutest (47%) jätkaks töötamist väiksema koormusega. 28% vastanutest jätkaks töötamist endisel kujul ning täiesti koduseks jääks viiendik vastanutest. 5% ei omanud selles küsimuses oma seisukohta.

6 Majanduslik olukord ja võimalused

6.1 Sissetulekuallikad ja hinnang majanduslikule olukorrale

Selles osas paluti esmalt vastajatel ära märkida oma sissetulekuallikad, seejärel öelda, kui suure summa kuus nad erinevatest allikatest keskmiselt saavad ning mitu korda on nad seda viimase 12 kuu jooksul saanud. Nagu näha allolevalt jooniselt, on suurim osa vastanutest saanud lapsetoetust (95%) ning kolme- ja enamalapselise pere kvartalitoetust (94%). Töötasu on sissetulekuallikana nimetanud 82% vastanutest. Muud sissetulekuliigid on esindatud mõnevõrra tagasihoidlikumalt. Näiteks saab kolmandik vastanutest lapsehooldus tasu ning viiendik muid peretoetusi või vanemahüvitist.

Joonis 27. Sissetulekuallikad (% kõikidest vastajatest)

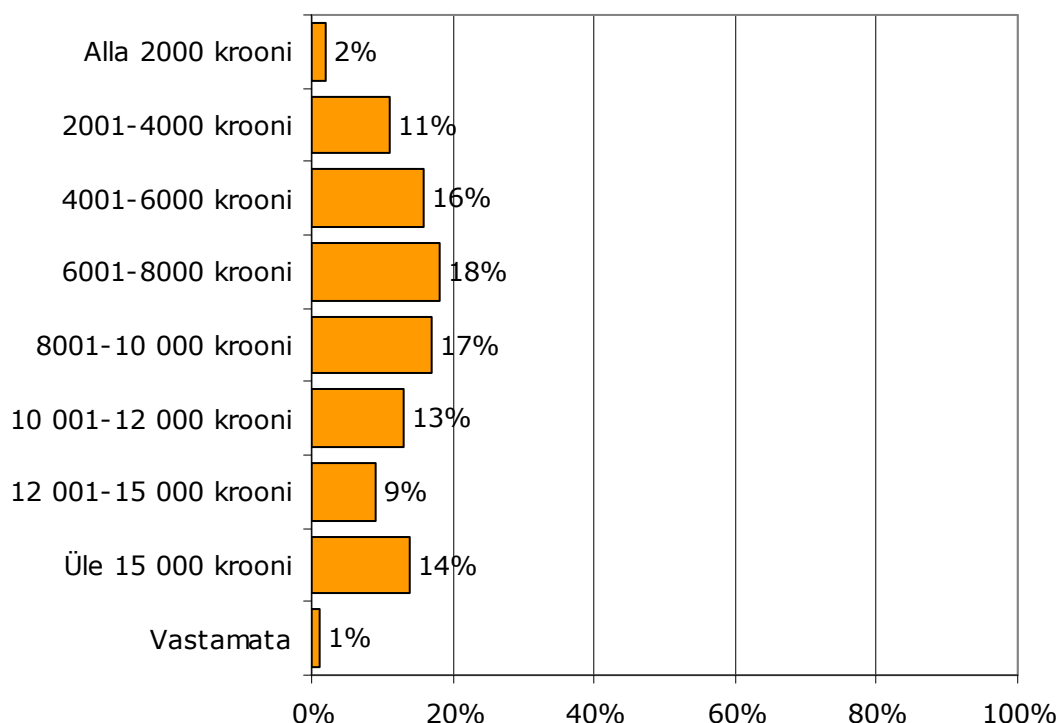

Olulisimaks sissetulekuallikaks on vastajate jaoks tulu töötasudest, mida peab kõige

tähtsamaks 69% vastanutest. Riiklikud toetused on olulisimaks 27% vastajate jaoks ning pension ja muud tulud 4% jaoks. Erinevus on siinkohal leibkondade puhul, kus on kasvamas 6 või rohkem last. 55% neist peavad olulisimaks sissetulekuallikaks riiklikke toetusi ning tulu töötasudest on tähtsaim 43% jaoks.

Leibkonnal paluti öelda ka möödunud kuu kogusissetuleku suurus ehk netosissetulek kõikidest allikatest kokku. Sissetulekud on leibkondade vahel jaotunud suhteliselt ühtlaselt. Kõige suurem osakaal vastajatest on saanud sissetulekuid vahemikus 4001-10 000 krooni. Üle 15 000-kroonine sissetulek esineb sagedamini leibkondades, kus on 3 last, kelle hulgast 22% sissetulek detsembrikuus ületas 15 000 krooni piiri. 6- ja enamalapseliste perede hulgas oli neid kõigest 8%.

Joonis 28. Leibkonna kogusissetulek möödunud kuul (detsember 2005)

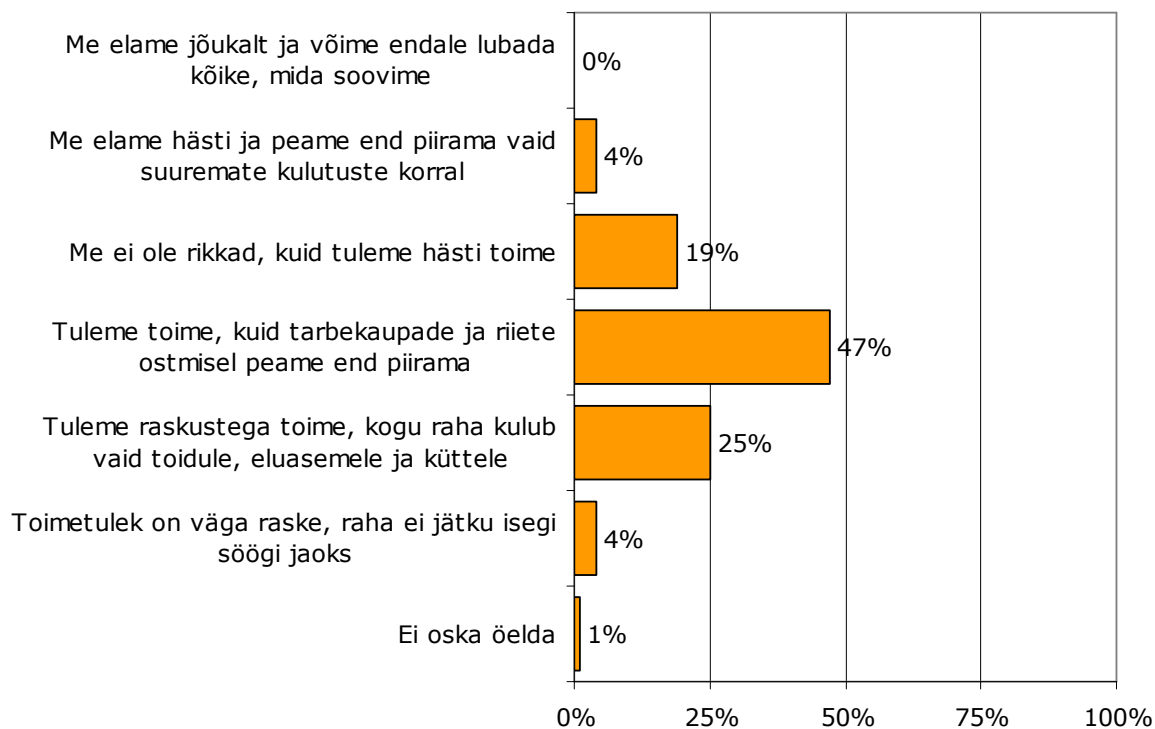

Möödunud kuu sissetuleku kohta paluti vastajal ka öelda, kas võrreldes varasemate sissetulekutega on sissetulek suurenenud, vähenenud või jäänud samale tasemele. Natuke alla poole vastanutest väidab, et sissetulek on jäänud samaks võrreldes varasemate kuudega (43%). Kas tunduvalt või siis pisut on sissetulek suurenenud 44% vastanutest. 13% vastanutest leiab, et summa on eelmiste kuudega võrreldes pisut või tunduvalt vähenenud.

Vastajatel paluti ka anda hinnang oma majanduslikule olukorrale. Vastajale loeti ette kuus väidet ning paluti öelda, milline neist vastab kõige paremini nende majanduslikule olukorrale. Peaaegu pooled vastanutest paigutasid ennast nõrka keskele. 47% kõikidest vastanutest arvas, et tulevad toime, kuid tarbekaupade ja riiete ostmisel

peavad ennast piirama. Veerand vastanutest hindas oma majanduslikku olukorda pigem halvemaks ja väitis, et tulevad raskustega toime, kogu raha kulub vaid toidule, eluasemele ja küttele. Ligi viiendik vastanutest arvas, et ei ole rikkad, kuid tulevad hästi toime.

Joonis 29. Hinnang majanduslikule toimetulekule (% kõikidest vastanutest)

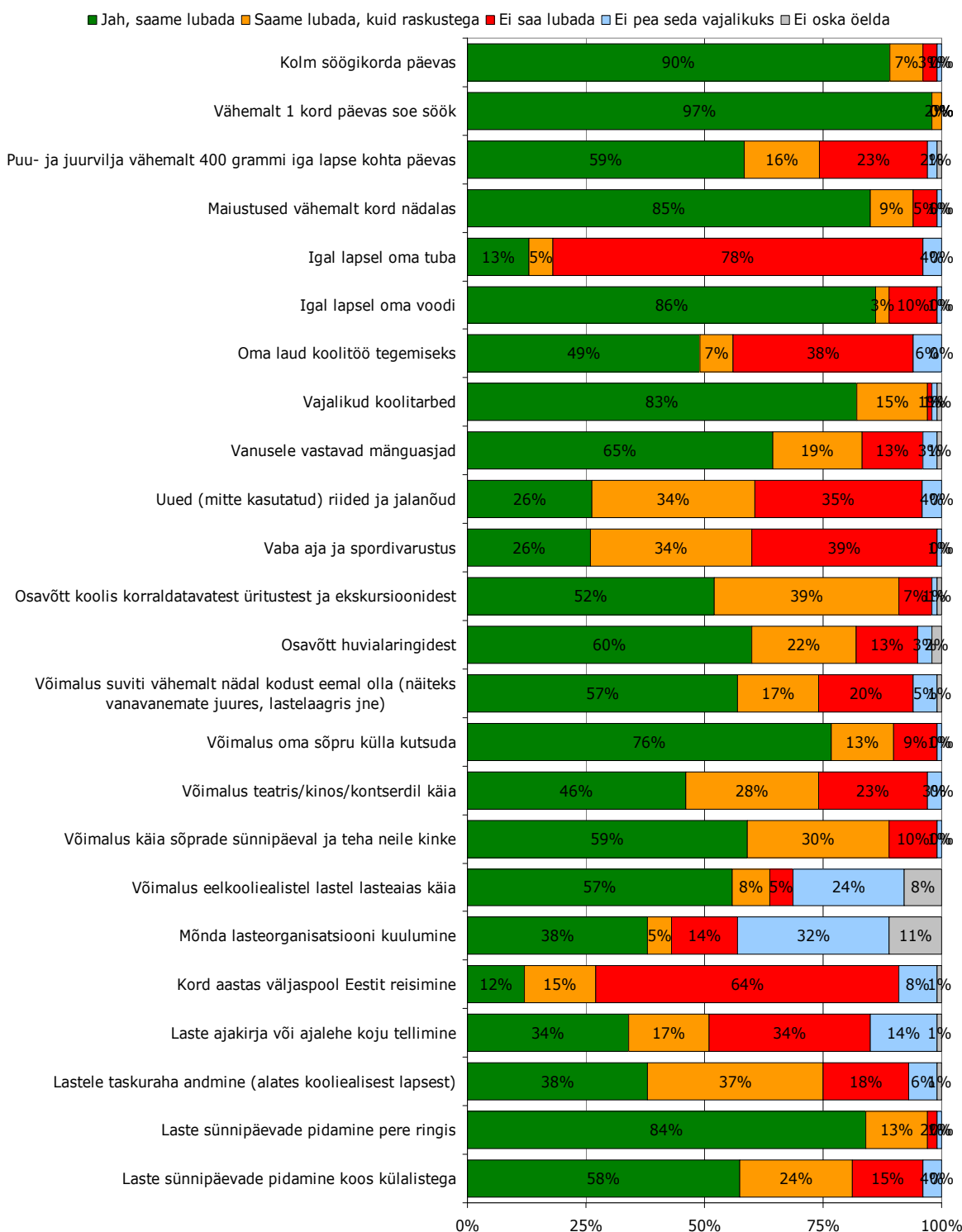

6.2 Majanduslikud võimalused

Majanduslikku olukorda puudutavas küsimusteplokis loeti vastajatele ette mitmeid asju ja võimalusi ning paluti öelda, milliseid neist saab pere lastele lubada ja milliseid mitte.

Ülevaate leibkondade majanduslikest võimalustest annab järgnev joonis.

Joonis 30. Perekonna võimalused lastele (% kõikidest vastanutest)

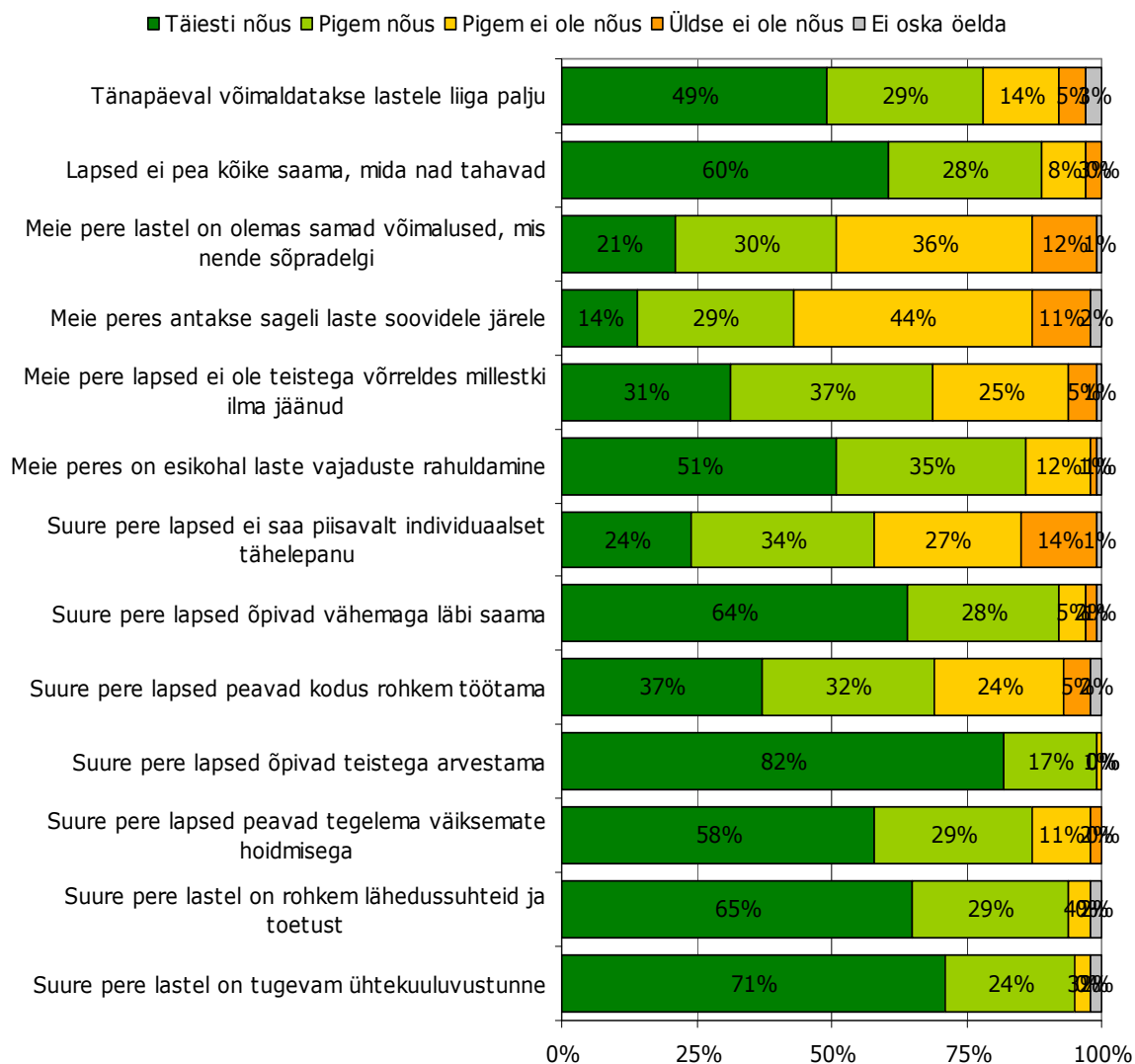

Üldiselt suudetakse ilma probleemideta võimaldada lastele vähemalt kord päevas sooja sööki ja kolme söögikorda päevas. Lisaks leiab üle kolmveerandi vastanutest, et saab lastele lubada maiustusi vähemalt kord nädalas, igale lapsele oma voodit, vajalikke

koolitarbeid, võimalust sõpru külla kutsuda ning pidada laste sünnipäevi pere ringis. Raske on lubada igale lapsele oma tuba ning kord aastas väljaspool Eestit reisimist.

Järgmiseks paluti vastajatel hinnata erinevaid väiteid, mis puudutasid suure pere laste võimalusi võrreldes teiste lastega.

Joonis 31. Suure pere laste võimalused (% kõikidest vastanutest)

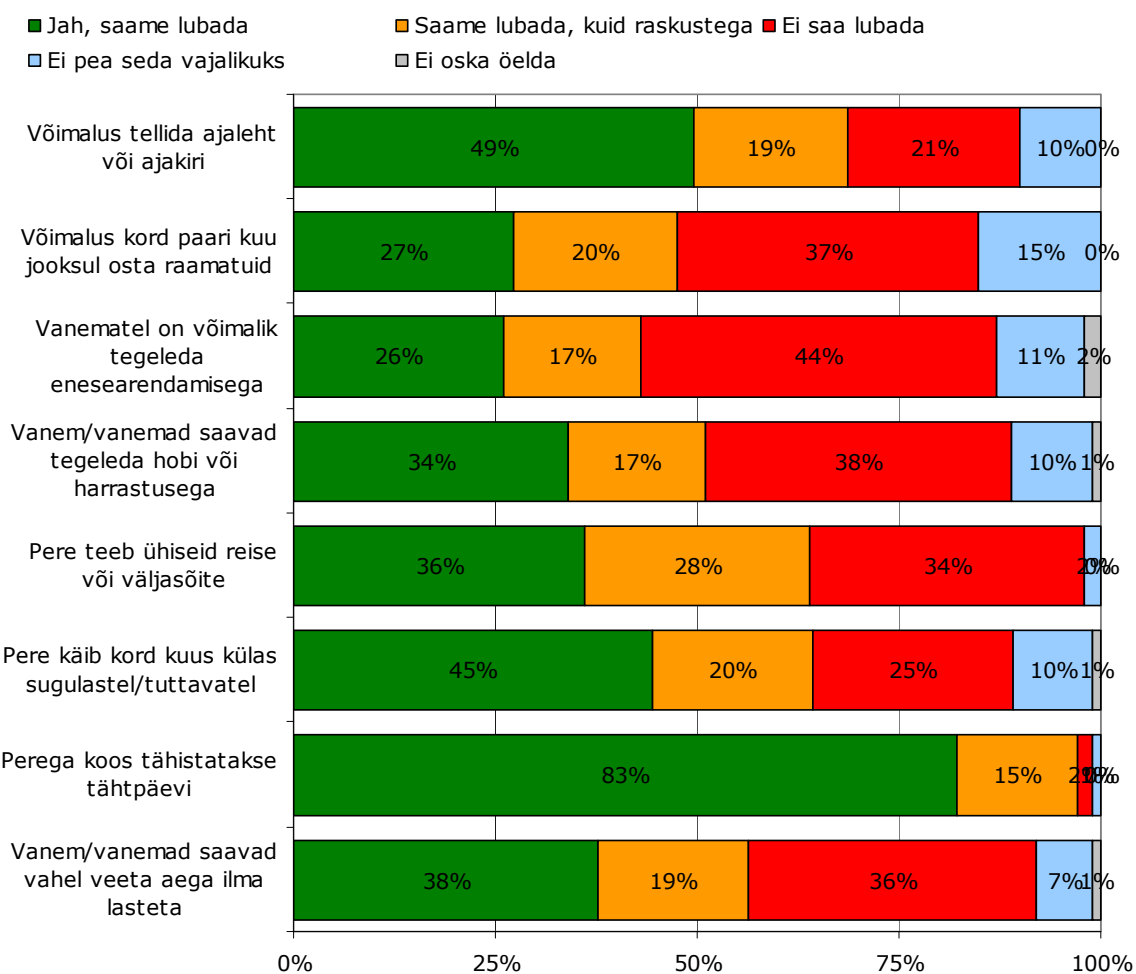

Peaaegu kõik vastajad on nõus väitega, et suure pere lapsed õpivad teistega arvestama (99%). Väga kõrge on nõustumisprotsent ka järgmiste väidete puhul: suure pere lastel on tugevam ühtekuuluvustunne (95%); suure pere lastel on rohkem lähedussuhteid ja toetust (94%); suure pere lapsed õpivad vähemaga läbi saama (92%).

Vähem nõus ollakse sellega, et vastaja peres antakse sageli laste soovidele järele (43%), vastaja pere lastel on olemas kõik samad võimalused, mis nende sõpradelgi (51%) ning suure pere lapsed ei saa piisavalt individuaalset tähelepanu (58%).

Järgmiseks hindasid vastajaid terve pere võimalusi. Suurim osa vastanutest saab lubada perele koos tähtpäevade tähistamist (83%). Peaaegu pooled vastanutest saavad endale lubada ajalehtede või ajakirjade tellimist. Vähem võimalust on vanematel tegeleda enesearendamisega, mida saab lubada endale 26% vastanutest. Suhteliselt vähe võimaldatakse ka uute raamatute ostmist, seda saab endale lubada 27% vastanutest.

Joonis 32. Pere majanduslikud võimalused (% kõikidest vastanutest)

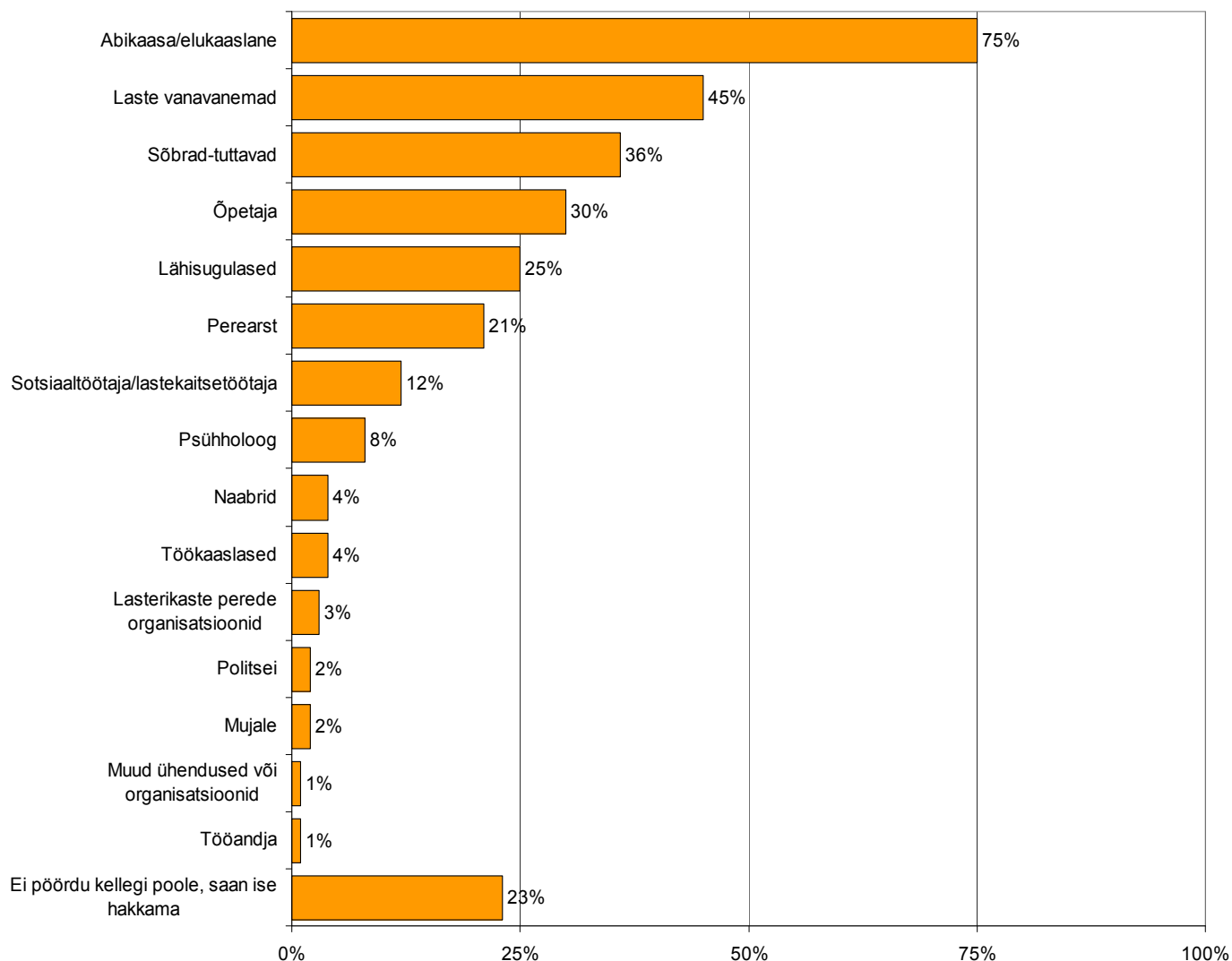
6.3 Perekonna vajadused

Viimases ankeedi osas uuriti vastajatelt nende vajaduste kohta. Esmalt küsiti, kelle poole pöörduks vastajad, kui neil on laste kasvatamisega seotud mure ning isiklik sh ka pereeluga seotud mure.

Kolmveerand vastanutest pöörduks oma abikaasa/elukaaslase poole, kui neil on laste kasvatamisega seotud mure. Laste vanavanemate poole pöörduks 45% vastanutest. Ligikaudu kolmandik vastanutest pöörduks lastekasvatusega seotud probleemide puhul

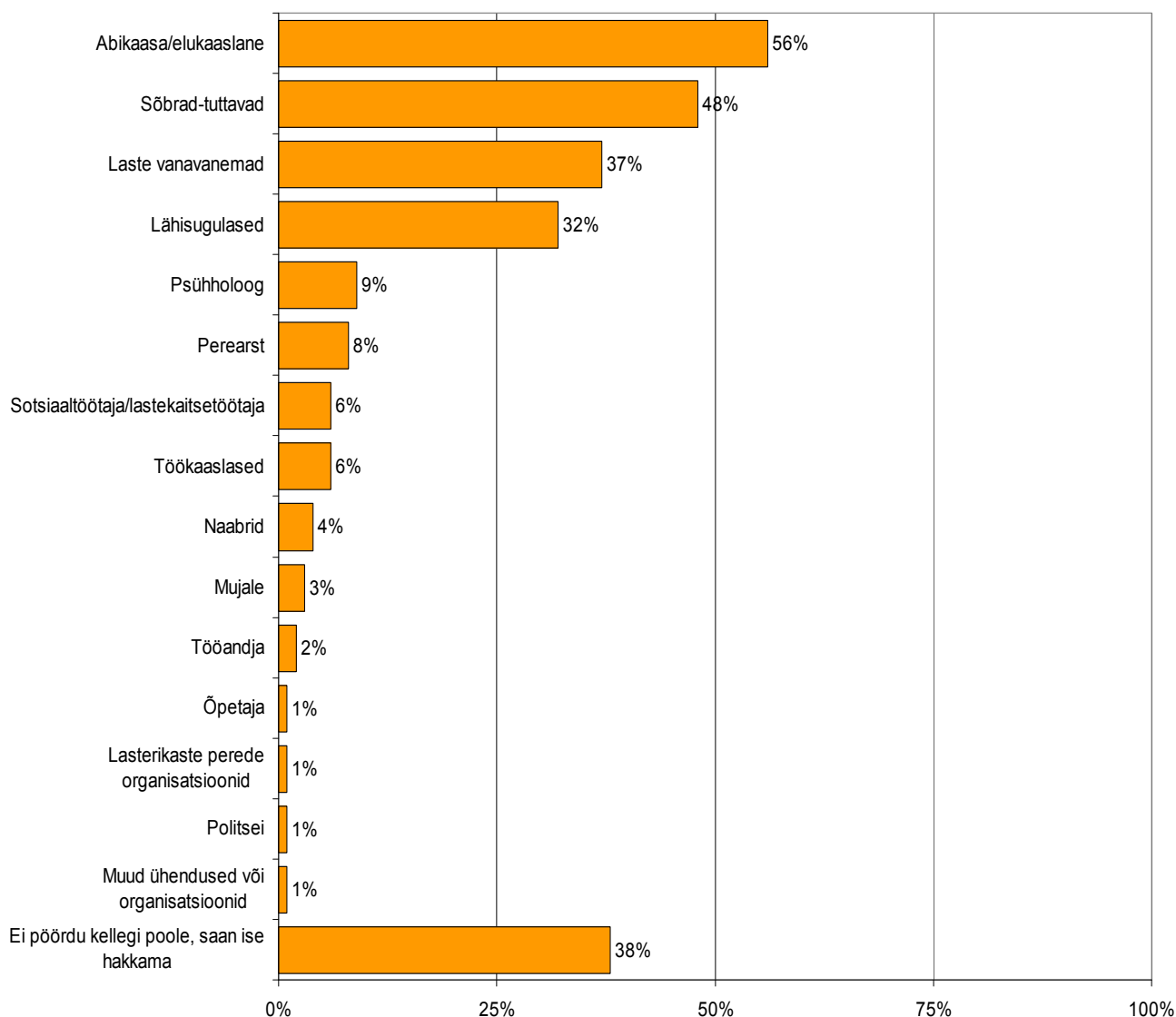
ka sõprade-tuttavate poole või õpetajate poole. 23% vastanutest leiab, et ta ei pöörduks kellegi poole, vaid katsuks ise hakkama saada.

Joonis 33. Kelle poole pöörduks lastekasvatusega seotud mure puhul (% kõikidest vastanutest)

Isikliku ja pereeluga seotud mure puhul pöörduks samuti esmajärjekorras abikaasa/elukaaslase poole, seda teeks 56% vastajatest. 48% pöörduks isikliku murega sõprade-tuttavate poole. 37% pöörduks laste vanavanemate poole ning 32% lähisugulaste poole. Mitte kellegi poole ei pöörduks 38% vastanutest, nemad eelistaksid oma muredega ise hakkama saada.

Joonis 34. Kelle poole pöörduks isikliku sh pereeluga seonduva murega (% kõikidest vastanutest)

Viimaseks küsiti vastajatelt, millist abi või toetust nad vajaksid kogu aeg või vahetevahel.

Nagu näha järgnevalt jooniselt vajavad paljulapselised pered kõige enam rahalist toetust hambaravi eest tasumiseks. Üsna sageli vajatakse ka abi elamu renoveerimise, toetust haridus- või arendusteenuste osas, abi lastele vajalike koolivahendite muretsemiseks, abi riiete ja jalanõude muretsemiseks ning muud rahalist toetust. Vähem vajatakse spetsiifilisele sihtgrupile suunatud toetust, näiteks abi vanurite hooldamisel, kõrvalist abi puude tõttu ning abi sõltuvusprobleemide lahendamiseks.

Joonis 35. Paljulapseliste perede vajadused praegusel hetkel

